Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT · פרייז 20 גראשען · היינט 8 זייטען.

נייער פאלקסבלאט

אומפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 18	Łódź, Wtorek 21 stycznia 1930	אכטער יאהרגאנג	לאדז דינסטאג, כא טבת תר"צ	Nr. 18

Adres Redakcji i Administracji Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71 | אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פיעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היינט ווערט געעפענט אין לאנדאן

די גרויסע קאנפערענץ וועגען אנטוואפנונג אויף די ים'ען

לאנדאן, 20. מארגין (היינט) עפענט זיך די לאנג-ערווארטעטע קאנפערענץ פון די גרויסע מלוכות וועגען די אנטוואפנונג אויף די ים'ען. אין לאנדאן געפינען זיך שוין די פארשטעהער פון די בעטייליגטע מלוכות, וועלכע פיהרען צווישען זיך אפיציעלע און נישט אפיציעלע אונטערהאנדלונגען, כדי פארצובייטען א בלאמאזש ווען פאר דער קאנפערענץ.

דער פרעמיער מאקדאנאלד האט היינט אויסגענומען די פארשטעהער צו דער קאנפערענץ און נאך א דיסקוסיע איז באשטימט געווארען: אז די פייערליכע ערעפנונגס זיצונג זאל פארקומען אונטער'ן פארזיץ פון מאקדאנאלד'ן; מיטוואך זאלען קיין אפיציעלע זיצונגען נישט פארקומען נאר בלויז פרייע שמועסען צווישען די מלוכה-פארשטעהער.

דאנערשטאג וועט ווידער פארקומען א פלענאר-זיצונג, אויף וועלכער עס וועט געוועהלט ווערען א גענעראל-סעקרעטאר פאר דער קאנפערענץ און עס וועלען אויסגעהערט ווערען ערקלערונגען פון די הויפט פארטרעטער וועגען די פלאטען-בעדערפענישען פון זייערע לענדער. אויף איינער פון די זיצונגען וועט אויך דער ענגלישער קעניג האלטען א רעדע, וועלכער וועט דורכגעהן גאנצע פינף מינוט.

פאריז, 20 (א.ט.א.) אין צוזאמענהאנג מיט דער אנטוואפנונגס-קאנפערענץ, וואס עפענט זיך היינט אין לאנדאן, דערמאנט מען אז דער פראנצויזישער פאליטיקער לעאן בורזשוא איז מיט א רייה יאהרען צוריק ארויס מיט פארשלאג צו ארגאניזירען אן אינטערנאציאנאלע ים-פאליציי, וואס זאל שטעהן אונטער דער פערוואלטונג פון דער פעלקער-ליגע.

לויט'ן דאזיגען פארשלאג זאלען אפגעשאפט ווערען אלע קריגס-שיפען אויף דער גאנצער וועלט אלע ים-פארטיפיקאציעס און איינארדנונגען פאר'ן פלאט זאלען פערניכטעט ווערען. אזוי ארום וואלטען אלע הוצאות אויף ים-אנטוואפנונג זיך פערקלענערט אויף 90 פראצ. דער פארשלאג האט יעצט בעקומען קיין אנהענגער.

לאנדאן, 20 (א. ט. אג.) „עקסצעלזיא" טיילט מיט פון לאנדאן, אז דער פארשלאג פון אן ענגלישע צייטונג, אז דייטשלאנד זאל איינגעלאדען ווערען צו דער ים-קאנפערענץ, כדי אזוי ארום צו זיכערען דעם פילשטענדיגען ערפאלג פון דער ים-אנטוואפנונג איז נישט אנגענומען געווארען. די 5 דעלעגאציעס פון די גרויסע מלוכות נעגען דערצו נישט מסכים געווען.

היינט — רעוויזיע פון האלסמאן-פראצעס

ווין, 20. (י.ט.א. טעלעגראפיש) די רעוויזיע פון האלסמאן פראצעס איז בעשטימט געווארען אויף מארגען. דער נייער פראצעס האט ארויסגערופען אן אומגעהויערע פראאינטערעסירונג.

Przy zaziębieniu reumatyźmie bólach głowy
ASPIRIN
tabletki
BAYER
Oryginalne opakowania z czerwoną banderolą i znakiem "BAYER" w kształcie krzyża są do nabycia we wszystkich aptekach

רעגירונג קויפט אויס די אבליגאציעס

פון דער ווארשא-ווינער באהן

ווארשא, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט). היינט, 4 א זייגער נאכמיטאג איז דער פרעמיער געווען אויף א קאנפערענץ ביים מארשאל פילסודסקי. די קאנפערענץ האט געדויערט א שעה צייט. שפעטער איז אין מיניסטארען-ראט פארגעקומען א קאנפערענץ מיט אלע ווירטשאפטליכע מיניסטארען. ס'זענען בעהאנדעלט געווארען די תבואה-ענינים. נאכדעם איז פארגעקומען א זיצונג פון מיניסטארען-ראט. אויף דער זיצונג איז בעשלאסען געווארען אויסצוקויפען די אבליגאציעס פון דער ווארשא-ווינער באהן (ווארשא-לאדז).

ווי מ'גיט אונז איבער איז די געשיכטע מיט די אבליגאציעס פאלגענדע: די גרעסטע צאהל אקציאנערען פון דער באהן זענען בעלגיער. צוליב דעם, וואס די אבליגאציעס זענען ביז איצט נישט אויסגעקויפט געווארען האבען די בעלגישע פינאנסיסטען אויסגעווירקט, אז די פוילישע ווערטפאפירען האט מען אויפגעהערט צו נאטירען אויף דער בעלגישער בערזע. נישט וועלענדיג פערשארפען דעם קאנפליקט, האט די רעגירונג בעשלאסען אויסצוקויפען די אבליגאציעס.

1 מיליאן זלאטעס פאר ארבייטסלאזע אין לאדז

בעשטימט די בודזשעט קאמיסיע פון סיים

ווארשא, 20. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) די בודזשעט-קאמיסיע פון סיים האט נעכטען פארמיטאג בעהאנדעלט דעם פראיעקט פון א נייער עמיסיע פון די „דאלארובקעס". ס'ווערט פראיעקטירט ארויסצולאזען נייע 1 און א האלב מיליאן דאלארובקעס, פון וועלכע 1 מיליאן זאל אויסגענוצט ווערען פאר די אלטע, וועלכע דארפען אויסגעקויפט ווערען דעם 31 יאנואר 1931. יעדער בעזיצער פון 2 דאלארובקעס וועט קענען קויפען נאך איינע צום מארק פרייז (פון 6 ביז 8 דאלאר. דער נאמינאלער פרייז איז 5 דאלאר). די רעשט פון'ם איינגעפלאסענעם געלד זאל געהן אויף הלוואות פאר באנק ראלני.

נאכדעם זענען בעטראכט געווארען די צוגאב-קרעדיטען אויפ'ן יאהר 1929–30. צווישען די צוגאב-קרעדיטען איז פארהאן א פאזיציע פון 2 מיט א האלב מיליאן פאר'ן אינערן-מיניסטעריום, וואס איז פאראיאהרען געשטראכען געווארען.

ס'איז אויך בעטראכט געווארען דער פארשלאג וועגען בעשטימען 1 מיליאן זל. אויף דרינגענדע שטיצע פאר ארבייטסלאזע אין לאדז. דער פארשלאג וועגען ספעציעלע קרעדיטען פאר לאדז האט נישט געפונען קיין אפקלאנג צווישען די מיטגלידער פון דער קאמיסיע און א רייה קלובען האבען זיך ארויסגעזאגט נעגען דעם פארשלאג.

צו קיין אפשטימונג איז נישט געקומען, ווייל די קלובען פון „צענטראלעוו" ווילען, אז די אפשטימונג זאל ערשט פארקומען ביי דער צווייטער לעזונג.

א הערצליכען מזל-טוב ווינשען מיר דער הערשאפט בערנהיים
צו דער פערלאבונג פון זייער ליבען זוהן
ה' מיעטשיסלאוו בערנהיים מיט פרל. לאלא סענקאף
און דעם יונגען פאר ווינשען מיר א גליקליכע צוקונפט
דאס פערסאנאל
פון דער צוקערניע „ASTORIA" אין לאדז
מאריץ נירענבערג,
מאניעק זעליגמאן,
וואלף זעליגער.
3811

צו דער פערלאבונג פון
פרל. לאלא סענקאף
מיט ה' מיעטשיסלאוו בערנהיים
ווינשט פיל גליק און א בליהענדע צוקונפט
דאס פערסאנאל פון „PICCADILLY"
לעאן אפאטאווסקי,
יעקב רובין,
איזאק בייגעלמאן.
אלעק טלוכטי.
3810

ווער עס בעזיצט
פראטעסטען פון ה. ב. פעלדמאן
(סהאזשיסקא), ווערט געבעטען זיך צו פערשטענדיגען מיט מיר אין זיין אייגענעם אינטערעס.
ב. ווייסקאהל,
צעגעלניאנא 17.
3813

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער געז. „קולטור-ליגע", בזשעזשינער 23
מארגען, מיטוואך, דעם 22 יאנואר, 8 אווענד קומט פאר אין לאקאל פון „קולטור-ליגע" בזשעזשינער 23
א ליטעראריש-הומאריסטישער אוונט
מיט'ן אנטייל פון די ארטיסטען פון דער „ווילנער טרופע"
בעלא בעלערינא און חיים שניאור
אין פראגראם: 1) שלום-עליכם – טוביה דער מילכיגער; 2) שלום אש – א שלעכטע פרנסה; 3) שלום אש – דער יונג מיט'ן קינד; 4) מ. קולבאק – גליקען; 5) קולבאק – אנטאשע שפילט אויף דער באנדורע; 6) מ. ל. האלפערן – לאדישקא; 7) מערעזשקאווסקי – דער קאדרעל א. א.; 8) אימפראוויזאציעס, פאראדיעס, שארזשען און קאריקאטורען ספעציעל אויסגעפיהרט דורך דער ארטיסטין בעלא בעלערינא.
בילעטען אין א בעגרענצטער צאהל פריהער צו בעקומען אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע" בזשעזשינער 23 פון 7—9 אוו. און אינ'ם טאג פון אוונט—ביים אריינגאנג.

Dr. ADAM
GROSGLIK
Al. Kościuszki 27
tel. 51-78
הויט און װענערישע קראנקהייטען און ליבעס־קראנקהייטען.
נעמט אן פון 4—7 אין אווענד

Dr. med.
W. EYCHNER
גינעקאלאג-אקושער
זגערזשער 11.
טעל. 34-72
נעמט אן פון 6—8 אווענד

נאך קורצע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען אין עלטער פון 70 יאהר אונזער ליבע מוטער, שוויגערמוטער, גרויסמוטער און אורגרויסמוטער

בילקה אשת המנוח ר' יצחק דוד ז"ל אירזען

די לויה וועט פארקומען היינט, דינסטאג, דעם 21-טען יאנואר 1930, 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז ראקאשינער 6, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע

געמיינזאמער נאציאנאלער קאמפיין

צו זאמלען 6 מיליאן דאלאר פאר „דזשאינט" און „יודישער אגענץ"

נ י ו - י א ר ק, 20 (י.ט.א. טעלעגראפיש) דא איז פארגעקומען א געמיינזאמע קאנפערענץ פון פארשטעהער פון דער „יודישער אגענץ" און „דזשאינט". ס'איז בעשלאסען געווארען אין יאהר 1930 אדורכצופיהרען א געמיינזאמע קאמפיין, בעת וועלכע ס'זאל געזאמעלט ווערען 6 מיליאן דאלאר. ווי דער פארזיצער פון אדמיניסטראטיווען ראט ביי דער „יודישער אגענץ" פעליקס ווארבורג האט ערקלערט, דארף נאך דער אפמאך בעשטעטיגט ווערען דורכ'ן קאמיטעט פון „דזשאינט". פונ'ם געזאמעלטען געלד וועט דריי און א האלבען מיליאן בעשטימט ווערען פאר'ן „דזשאינט" און צוויי און א האלבען מיליאן דאלאר פאר דער יודישער אגענץ, כדי צו פערווירקליכען די אויפגאבען, וואס זענען געשטעלט געווארען דורך דער אגענץ אין ציריך. ס'איז אויסגעוועהלט געווארען א קאמיסיע אין וועלכע ס'גע-הערען אריין פאול בערוואלד, דוד ברעסלער און אנדערע פיהרער פון אמעריקאנער יודענטום. צום ערשטען מאל איז געלונגען צו פאראייניגען אלע כוחות פון אמעריקאנער יודענטום פאר א נאציא-נאלער קאמפיין.

געשלאסען די האגער קאנפערענץ

אונטערגעשריבען די אפמאכען צווישען די בעטייליגטע מלוכות

ה א ג, 20. (א. ט. א.) די עפענטליכע שלוס-זיצונג פון דער האגער קאנפערענץ האט זיך אנ-געהויבען היינט האלב 6 אזייגער אין אווענט. דער זאל איז געווען איבערפול מיט דעלעגאטען. פאר'ן קאנפערענץ בנין האט געשפילט א גרויסער ארקעסטער.

די זיצונג איז געעפענט געווארען דורכ'ן פרעזידענט גאספאר מיט פארלייענען דעם שלוס-אקט פון דער צווייטער האגער קאנפערענץ, אין וועלכען ס'ווערען דערמאהנט אלע געשלאסענע אפמאכען. דאן איז פארגעקומען דאס פייערליכע אונטערשרייבען פון די אפמאכען. ס'זענען אונ-טערגעשריבען געווארען פאלגענדע דאקומענטען: אפמאך מיט דייטשלאנד, מיט עסטרייך, מיט בול-גאריען, מיט אונגארן, מיט טשעכאסלאוואקיי, הסכם מיט דער שווייץ, הסכם וועגען יאנג פלאן, הסכם צווישען די קרעדיטארען-מלוכות, נאטען-אויסטויש וועגען דעם דייטש אמעריקאנישען אפמאך, נאטען-אויסטויש איבער די טאריפען פון דער דייטשער מלוכה-באהן.

די מינכענער פאליטעכניק און דער „נומערוס קלאוזוס"

מ י נ כ ע ן (יט"א) דער סטודענטען-פערבאנד פון דער מינכענער פאליטעכניק האט זיינערצייט אנגענומען לוי'ן פארשלאג פון די נאציאנאל-סאציאליסטען א בעשלוס פאר איינפיהרען דעם „נומערוס קלאוזוס" פאר יודישע סטודענטען.

דער סענאט פון דער מינכענער פאליטעכניק האט אויף זיין לעצטער זיצונג מבטל געמאכט דעם בעשלוס פון סטודענטען-פערבאנד, אלס א-זעלכער, וואס שטעהט אין סתירה מיט'ן סטודענטען-סטאטוט.

מוראדיגע עראפלאן-קאטאסטראפע

אומגעקומען 16 מענשען

נ י ו - י א ר ק, 20 (א. ט. א.) פון לאס אנזשעלאס ווערט געמעלדעט, אז אויף דער ברעג-פראמענאדע אין סאן דיעגא, איז אראפגעפאלען א 3-מאטאר'דיגער גרויסער עראפלאן מיט 16 פאסאזשירען, וועלכע זענען אלע דער'הרג'עט געווארען. די סבה פון דעם שרעקליכען אומגליק איז נישט פעסטגעשטעלט געווארען.

ל א נ ד א ן, 20 (א. ט. א.) וועגען דעם גרויסען עראפלאן-אומגליק ווערט נאך געמעל-דעט, אז דער עראפלאן איז אראפגעפאלען ברע-נענדיגערהייט. פון די 16 דער'הרג'עטע זענען 10 אזוי פערברענט געווארען, אז מ'האט זיי נישט געקענט דערקענען. צווישען די טויטע געפונען זיך 8 פרויען.

נ י ו - י א ר ק 20 (א. ט. א.) דאס אראפ-פאלען פון עראפלאן אויף דער ערד איז געווען אזוי שטארק, אז די ערד איז איינגעדריקט גע-ווארען אויף א מעטער. פאר'ן אראפפאלען האט מען אויפ'ן עראפלאן געהערט אן'אויפרייס, ס'האט שוין נישט געקענט זיין קיין שום רייד וועגען ראטעווען אימיצען פון די פאסאזשירען.

מאסקווער „אזעט" ווערט א יו-דישע ארגאניזאציע

מיט א קריסטליכער מעהרהייט

מ א ס ק ו ו ע, (יט"א) אויף דער יערליכער קאנ-פערענץ פון „אזעט" וואס האט זיך דא געשלאסען, איז געווען צו זעהען, אז אין מאסקווע האט דער „אזעט" מעהר מיטגלידער קריסטען ווי יודען. דער „אזעט" צעהלט איצט אין מאסקווע איבער זעכצעהן טויזענד מיטגלידער, פון וועלכע זעכציג פראצענט זע-נען קריסטען. צו דער קאנפערענץ זענען געקומען 640 דעלעגאטען פון זיי 350 יודען און 290 קריס-טען. די דאזיגע דערגרייכונג מיט וועלכער די טוער פון „אזעט" זענען זעהר שטאלץ ווערט ערקלערט דערמיט, וואס דער „אזעט" איז איצט לעצטענס געווארען אויס אומפארטייאישע ארגאניזאציע און פיהרט זיין טעטיגקייט אונטער ריינקאמוניסטישע אינסטרוקציעס. „מיר האלטען די דאזיגע דערגרייכונג, אלס דעם בעסטען רעזולטאט פון אונזער א יעגעהאלטענער קלאסען-ליניע" — האבען די רעדנער אויף דער קאנפערענץ עטליכע מאל אונ-טערגעשטראכען.

יודישע אמיגראציע קיין קאנאדע

מ א נ ט ר ע א ל, (י.ט.א.) אין משך פון לעצ-טען האלבען יאהר זענען קיין קאנאדא אנגעקומען 2087 יודישע אימיגראנטען.

ארבייטער-אומרוהען אין דרום-אפריקע

14 דער'הרג'עטע, פיל שווער-פערוואונדעטע

ל א נ ד א ן, 20 (א.ט.א.) שבת איז אין די רעגירונגס-גרובען נעבען יאהאניסבורג געקומען צו שווערע אומרוהען, וועלכע האבען געדויערט ביז מאנטאג, ביז איצט ווערט געמאלדען וועגען 14 טויטע און א גרויסע צאהל פערוואונדעטע. דער סכסוך איז ענטשטאנען צווישען 400 איינגעבוי-רענע פון פערשידענע שבטים און 100 ארבייטער פון פאנדאלאנד. ס'זענען פארגעקומען פיל ארעסטען גרויסע אפטיילונגען פאליציי, האבען זיך פערנומען מיט צוריקשטעלען די ארדנונג.

געריכטס-אורטיילען איז ארץ-ישראל

אין צוזאמענהאנג מיט די ארץ-ישראל אומרוהען

י ר ו ש ל י ם, (י.ט.א.) דאס ירושלים'ער אפע-לאציאנס-געריכט האט בעטראכט דעם פראצעס פון ספרד'ישען יוד פון יפו שלמה עלוזאר, וועל-כער ווערט בעשולדיגט אין א מארד-פרוביר אי-בער אן אראבער אין יפו, דעם 25 סעפטעמבער ס. י. עלוזאר איז דורכ'ן קרייז-געריכט פאר'משפט געווארען אויף 4 יאהר תפיסה. דאס אפעלאציאנס-געריכט האט דעם אורטייל פון קרייז-געריכט מבטל געמאכט אין האט פערמשפט עלוזאר'ן בלויז פאר בעזיצען געוועהר אויף 6 חדשים תפיסה.

דאס אפעלאציאנס-געריכט האט אויך בע-טראכט דעם פראצעס געגען אראבער קעמפער קאדער, וועלכער איז דורכ'ן קרייז-געריכט פער-משפט געווארען אויף 7 יאהר תפיסה פאר'ן מארדען דעם יודישען זקן ראזען אין יפו דעם 25 אויגוסט. דאס אפעלאציאנס-געריכט האט פערגרעסערט די שטראף פאר'ן מערדער פון 7 אויף 15 יאהר תפיסה.

די קאמיסיע פאר'ן כותל-מערבי

ג ע נ ף, 20. (יט"א טעלעגראפיש). אין א גע-שפרעך מיט א פארשטעהער פון יט"א האט דער אונטערשטאטסעקרעטאר דאוויד דאלטאן, דער ענגלישער רעפרעזענטאנט אין דער פעלקער-ליגע ערקלערט, אז ער אנערקענט די וויכטיגקייט פון שנעלער האנדלונג און וועט פערלאנגען וואס גיכער צו בעשטימען די קאמיסיע וועגען דעם ענין פון כותל-מערבי. די קאמיסיע וועט בעשטעהן פון דריי פערזאן.

פראצעסען געגען באיקאט-אגיטאטארען אין א"י

י ר ו ש ל י ם, (י. ט. א.) דער יפו'ער דיסט-ריקט-קאמיסאר קעמפבעל האט אויפ'ן יסוד פון אנטי באיקאט געזעץ פערורטיילט אן'אראבישען באיקאט-אגיטאטאר אויף 6 חדשים תפיסה. א צווייטער באיקאט אגיטאטאר איז פערמשפט געווא-רען צו געלד-שטראף, און א דריטער איז בעפרייט געווארען. די בעשולדיגונג געגען די באיקאט-אגיטאטארען האט אונטערגעהאלטען דער יפו'ער פאליציי-אפיציר ריג.

קאנפיסקירט פראקלאמאציעס

י ר ו ש ל י ם, 20 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אין א דרוקעריי אין תל-אביב זענען קאנפיסקירט געווארען פראקלאמאציעס פון דער ארבייטער-אפאזיציע.

די שומרי-שבת-בעוועגונג אין רומעניען

ב ו ק א ר ע ש ט (יט"א) אין גאנץ רומעניען זענען די מאטוראלע עקזאמענס פאר עקסטער-ניסטען בעשטימט געווארען אויף ד. 25. יאנואר, וואס פאלט אויס שבת אזוי ארום וואלטען פיל יודישע שילער געווען געצוואונגען מחלל-שבת צו זיין. אין צוזאמענהאנג דערמיט האט זיך א דע-לעגאציע פון שומרי-שבת-פערבאנד אין רומעניען געווענדעט צום רומענישען בילדונגס-מיניסטער, וועלכער האט פעראָרדענט איבערצורוקען דעם טערמין פון די עקסטערן-עקזאמענס אויף דעם 27-טען יאנואר.

צוזאמענפאהר פון „ירדניה" אין פשעמישל

פ ש ע מ י ש ל 20. (טעלעפאניש דורך י.ט.א.) דא איז פארגעקומען דער צוזאמענפאהר פון „ירדניה", וועלכע פעראייניגט אלע ציוניסטישע אקאדעמישע פעראיינען אין קליין-פוילען. צום צוזאמענפאהר זענען געקומען 40 דעלעגאטען פון 35 שטעט. דעם צוזאמענפאהר האט געעפענט דר. בענער. אין נאמען פון לעמבערגער עקזעקוטיווע האט בעגריסט ד"ר שמאראק, וועלכער האט פער-טיידיגט די פאליטיק פון עקזעקוטיוו. דאן האבען גערעדט ד"ר רינגעל, קענער און גאטליב, וועלכע האבען שטארק אנגעגריפען דעם עקזעקוטיוו. עס זענען אנגענומען געווארען רעזאלוציעס אין גייסט פון דער אפאזיציע ס'איז פערלאנגט געווארען די אוניפיקאציע פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין די איינהייטליכקייט פון דער „קאלא"-פאליטיק.

סטאטיסטיק פון די פערמאכטע שוהלען אין רוסלאנד

מ א ס ק ו ע, 20 (י. ט. א. טעלעגראפיש). לויט אן'אפיציעלען בעריכט זענען אין די ערשטע 8 חדשים פון יאהר 1929 פערמאכט געווארען 99 שוהלען און בתי-מדרשים. אין סמאלענסק איז קיין איין שוהל נישט געבליבען, אין האמעל זע-נען אין חודש דעצעמבער פערמאכט געווארען 5 שוהלען, אין אומאן 3 שוהלען, צוזאמען זענען אין חודש דעצעמבער פערמאכט געווארען 21 שוהלען. אין פערלויף פון יאהר 1928 זענען פער-מאכט געווארען אין רוסלאנד 59 שוהלען.

„אזעט" פאדערט ארויסצושיקען דעם י.ט.א. קארעספאנדענט פון מאסקווע

מ א ס ק ו ע, (יט"א). די צענטראל - פערוואל-טונג פון „אזעט" אין מאסקווע האט אין איהר ארגאן „טריבונע" פערעפענטליכט א זעהר לאנגען ארטי-קעל וועגען דער מאסקווער קארעספאנדענט פון דער יט"א ה' סמאלאר און פאדערט ארויסשיקען דעם קא-רעספאנדענט פון ראטען-פערבאנד.

דער ארטיקעל איז פול מיט בלבולים און אנ-פאלען.

אלס הויפט-בעשולדיגונג געגען דעם יט"א-קא-רעספאנדענט ווערט אין דעם ארטיקעל ארויסגע-שטעלט, דאס, וואס ער האט מיטגעטיילט קיין אויסלאנד, אז דער „אזעט" האט אויסגעגעבען אין ביראָ-בידזשאן צוויי און א האלב מיליאן רובעל און דארט בעזעצט בלויז קנאפע צוויי הונדערט יודישע פאמיליעס. דער ארטיקעל לייקענט נישט אפ די דאזיגע פאקטען אפילו מיט קיין איינציג ווארט. די פאקטען קענען אויך נישט אפגעלייקענט ווערען, ווייל זיי זענען אפיציעל בעריכטעט געווארען אויף א זי-צונג פון דער צענטראלער פערוואלטונג פון „אזעט" אויף וועלכער דער דאזיגער קארעספאנדענט פון דער „יט"א" איז פערזענליך געווען אנוועזענד.

נישט קוקענדיג דערויף, וואס די יודישע קא-מוניסטישע פרעסע האט איגנאנצען פערשוויגען וועגען די גרייסע סומען, וואס דער „אזעט" האט אויסגע-געבען אין ביראָ-בידזשאן, און וואס די „יט"א" איז בעוויזען די איינציגע וואס האט זעגען דעם מיטגע-טיילט, האט פונדעסטוועגען דער רעגירונגס-קאמי-טעט „קאמזעט" בעשלאסען בעזייטיגען דעם „אזעט" פון דער טעטיגקייט אין ביראָ-בידזשאן און איבער-געגעבען די דאזיגע טעטיגקייט א ספעציעלער רע-גירונגס-קאמיסיע. דער פארשלאג צו בעזייטיגען דעם „אזעט" פון דער טעטיגקייט אין ביראָ-בידזשען איז געמאכט געווארען דורך דעם פארזיצער פון דער צענטראלער רעוויזיאנס-קאמיסיע וועלכער איז אליין אן'אקטיווער טוער אין „אזעט". נישט קוקענדיג אויף די דאזיגע אלע פאקטען האט זיך דער „אזעט" איצט אנגעשלאסען אין די רייהען פון „עמעס", „שטערן", און אנדערע קאמוניסטישע צייטונגען, וואס פיה-רען זייער שענדליכע קאמפאניע געגען דעם יט"א-קארעספאנדענט אין מאסקווע, און איז איצט אפילו אריינגעטראטען מיט דער פאדערונג, אז דער קא-רעספאנדענט זאל ארויסגעשיקט ווערען פון ראטען-פערבאנד.

שרעקליכער מארד איבער א יוד. פרוי

דער מערדער זאל זיין איהר מאן?

ב ו ק א ר ע ש ט, (יט"א). גאנץ בוקארעשט איז איפגערודערט דורך דעם שרעקליכען מארד, וואס איז פארגעקומען אין יודישען קווארטאל דורעשטי, וואו עס איז דערהרגעט געווארען די פרוי קאראלינא שווארץ, די איינענטימעריין פון א קרעטשמע. דער קערפער פון דער פרוי איז צובניטען געוויזארען אויף שטיקלעך. מען האט איפגעריסען דעם געלד-קאס-טען און ארויסגענומען 150 טויזענד לעי. דער מארד איז דורכגעפיהרט געווארען מיט א שרעקלי-כער אכזריות. די מערדער האבען נישט איבערגע-לאזט קיין שפורען.

נאך פינף טעג פערשידענע הויז-זוכונגען און אויספארשונגען, איז ענדליך געלונגען דער פאלי-ציי צו פאלען אויף א שפור. דער געהילף פון דער קרעטשמע דוד גוטמאן, א 17-יעהריגער בחור, האט זיך מודה געווען, אז די פרוי איז דערהרגעט געווארען דורך איהר מאן הערמאן שווארץ מיט זיין געהילף. דער מאן האט איהם צוגעזאגט צעהן טויזענד לעי דערפאר און איך מיטנעהמען קיין ענג-לאנד, וואו ער האט געהאט ברעה צו ענטלויפען. שווארץ לייקענט אינגאנצען, ער טענה'ט, אז זיין גע-הילף האט אליין די פרוי געהרגעט און וויל איצט די שולד ארויפווארפען אויף איהם.

„נייער פאָלקסבלאַט“

לאָדז. 21 יאַנואַר 1930

פּאָליטיק אין דער שולע

אין די קאָמיטעס פון סיום קומען פאַר דיסקוסיעס, איבערהויפּט געהט עס צו ווען די זיצונג אין דער בודזשעט קאָמיסיע, יעדער רעדט זיך אַראָפּ פון האַרצן, יעדער גיסט אויס זיין צאָרן. דערצעהלט, וואָס איהם טוט וועה, וואָס האָט מען שוין אַלץ נישט געהערט אויף די זיצונגען! געוועהנליך הערט מען אויס די טענות, מען ענטפערט יאָ, מען ענטפערט נישט און עס בלייבט ווי געוועזן. אינטערעסאַנט זענען דערויף, לויט מיין מיינונג, נישט די תשובות, ווייל פון קשיות אין קיין קונץ נישט, ווי זאָגט דאָס פאָלק: וואָס איין נאַר קען אין א מינוט פרעגן, קענען קיין צעהן קלוגע א גאַנץ לעבען נישט פערענטפערן. אינטערעסאַנט איז דערום נישט די פראַגע, נאָר די תשובה, וואָס דער קלוגער פרובט געבען.

א סך טענות האָט מען אַרויסגערוקט קעגען דער פּאָליטיק פון בילדונגס־מיניסטער. איבערהויפּט האָבען טענות די נאַציאָנאַלע מינדערהייטען, אוקראַיינער און ווייסרוסען. איך וועל האָבען עפּעס וואָס צו דערצעהלען אויף דעם געביט. אָבער דאָס זענען טענות, וואָס געפינען נישט קיין פערענטפערונג, וויכטיגער איז דערום געוועזן די טענה, פון אַלגעמיינעם כאַראַקטער. די טענה וועגען דער פּאָליטיק וואָס ווערט אַריינגעפיהרט אין דער שולע, וואָס מען וויל דער יוגענד איינפלאַנצען א געוויסע אידעאָלאָגיע און מען בעפּאַרבט די היסטאָרישע געשעהענישען אין א בעשטימטער פאַרב. וואָס דער מיניסטער האָט אויף דער טענה געענטפערט, איז יאָ וויכטיג אָדער נישט וויכטיג, ווייל די שפּראַך איז דאָך דאָ אויף צו בעהאַלטען די געדאַנקען, יעדענפאַלס האָט דער מיניסטער זיך איינגערעדעט מיט די טענות, וואָס די נאַראָדאָוועצעס האָבען איהם אַרויסגעשטעלט און ער האָט אויף זיי געפרובט ענטפערען, אָבער די פראַגע איז וויכטיג און עס איז וויכטיג מען זאָל זיך מיט איהר פערנעהמען.

אין דער שולע טאָר מען קיין פּאָליטיק נישט אַריינפיהרען. דאָס איז א כלל. וואָס גילט אַלגעמיין און פאַר אַלע. עס גילט פאַר יעהרע, ער טאָר נישט טרייבען קיין פּאָליטיק, ער טאָר נישט. צוליב פּאָליטישע מאָטיוון בעפאָרצוגען איין שילער איבער דעם צווייטען פערשטויסען. עס גילט אויך פאַר די שילער ביז צו א געוויסען עלטער. מען טאָר נישט נעהמען קליינע קינדער און זיי פּלאָנטערען א קאָפּ מיט פּאָליטיק, זיי אויסנוצען פאַר געוויסע פּאָליטישע צוועקען, אָבער צי דאַרף א שילער בכלל נישט וויסען פון קיין פּאָליטיק?

אין די רוסישע שולען האָט עס טאַקע אַזוי געהייסען. דער שילער איז געגאַנגען אין שינעל, האָט געטראָגען א מונדיר איז געווען, אין א געוויסען זין מיליטאַריזירט און האָט נישט געטאָרט וויסען וואָס עס טוט זיך אויף דער וועלט. ער האָט נאָר געמוזט וויסען וואָס דער לעהרער דערציילט, וואָס אין אינלאַנדישע געזעצע שטעהט געשריבען.

וואָס איז דערפון אַרויסגעקומען? צו זאָגען טאַקע די שילער געוועזען פּאָליטיש אַזוי גאָר, אַזוי אונטערטעניג און אומשולדיג, ווי ... האָט פון זיי פערלאַנגט? אַרויסגעקומען איז געוועהנליך גראָד דער היפוך דערפון, וואָס מען האָט געוואָלט, צו וואָס מען האָט געשטרעבט. אַרויסגעקומען איז, דאָס די רוסישע מיטעלשולע איז געוואָרען, אנשטאָט א לערן־אנשטאַלט, א פּאָליטישער קלוב. אין קיין ענגע אין דער וועלט האָט מען נישט אַזוי פיל דיסקוטירט איבער פּאָליטיק ווי אין רוסישע גימנאַזיעס, אין קיין שולע אין דער וועלט האָט מען נישט געלייענט אַזוי פיל ביכער איבער פּאָליטיק און סאָציאַלע פראַגען, ווי אין די רוסישע. און פון קיין שולע זענען נישט אַרויס אַזוי פיל ראַדיקאַלע פּאָליטיקער ווי פון דער רוסישער.

און דאָס איז גאַנץ נאַטירליך, ווער איז נאָך אַזוי פעהיג אויפצונעהמען אַבסטראַקטע אידעען, פאַנטאַסטישע אוטאָפּיעס, ווער קען זיך נאָר אַזוי אינטערעסירען פאַר צושטערען און בויען וועלטען ווי די יוגענד? און אויב מען פערמאַכט פאַר זיי דעם וועג צו דער רעאַלער ווירקליכער פּאָליטיק, מוזען זיי שבילען דעם דורש אויף געהיימע וועגען, מוזען זיך קוויקען מיט כימעראַטען, ווייל דער אמת איז פאַר זיי פערבאָטען.

עס איז דערום די העכסטע צייט צו ברעכען מיט דעם נאַרישען סיסטעם. עס איז צייט צו עפענען פאַר דער יוגענד די וועגען פון פּאָליטישען לעבען, זאָלען זיי לייענען צייטונגען, זאָלען זיי הערען, וואָס מען רעדט אין דער וועלט און פון דער וועלט, זאָל די שולע האָבען איהר קלוב, וואו מען וועט אָפען און לעגאַל קענען דיסקוטירען אַלע די אַלע סאָציאַלע און נאַציאָנאַלע פראַגען. היינט איז די איינציגע פּאָליטישע שולע פאַר יוגענדליכע די מורמע. אויב מען כאַפּט אַזאַ יונגעל מיט א פּראָקלאַמאַציע און מען פּאַקט איהם אַריין אין א טפיסה, קענט איהר זיכער זיין, אַז ער וועט אַרויס פון דאָרט א פאַרטיקער רויטער. נישקשה, דאָרט וועט מען איהם שוין אויפקלערען און אויסלערנען די אמת׳ע חכמה.

מיט דעם משוגע׳דיגען צושטאַנד מוז געמאַכט ווערען א סוף. די פּאָליטיק מוז אַריינגעפיהרט ווערען אין דער שולע דורכ׳ן פאָראַרנטען גאַנג און נישט זי זאָל זיך האַרפּען גנבענען דורך די הינטער־טירען. ערשט דעמאָלט וועט מען קענען רעדען וועגען אַנ׳ערציהונג און נישט פון קיין פערדאַרבען די יוגענד, ווי עס איז לייגער זעהר אָפט היינט דער פאַל.

ש. י. סטופּניצקי

די פראַגע וועגען א״י איז געוועזען איינע פון די וויכטיגסטע אויף דער לעצטער סעסיע פון פעלקער־בונד־ראַט

מיניסטער זאַלעסקי וועגען די ענינ׳ים, וואָס זענען ערלעדיגט געוואָרען אין גענף

דער פּוילישער אויסערן־מיניסטער זאַלעסקי, האָט זיך אין א געשפּרעך מיט א צייטונגס־מיטאַרבייטער אַרויסגעזאָגט אויף פאָלגענדען אופן וועגען די אַרבייטען פון דער לעצטער סעסיע פון פעלקער־בונד־ראַט און וועגען די נאָהענטסטע אויפגאַבען פון דער פּוילישער פּאָליטיק:

די יובילעאום־סעסיע פון ראַט פון דער פעלקער־ליגע האָט געזאָגט דער מיניסטער, האָט געבראַכט א ריי וויכטיגע בעשלוסען, וועלכע מעגען רעכענען פאַר א ווייטערדיגער שריט אויפ׳ן וועג פון פערפעסטיגען דעם אַלגעמיינעם שלום, דאָס איז דער קערן פון דער עקזיסטענץ פון דער דאָזיגער אינסטיטוציע, וואָס בעקומט אַלץ א גרעסערע בעדייטונג אינ׳ם לעבען פון די פעלקער.

ס׳איז ווי בעקאַנט בעשלאָסען געוואָרען צו פעראייניגען דעם פעלקער־בונד־אָפּמאַך מיט׳ן קעלאָג פּאַקט, דער ראַט האָט אויסגעוועהלט א קאָמיסיע, וואָס איהר אויפגאַבע איז צו פעראייניגען די פאַרשריפטען פון פעלקער־בונד אָפּמאַך מיט׳ן פאַריזער פּאַקט, אַזוי אַרום האָט דער מעכטיגער און גרויסער שלום־בנין וואָס איז א פעסטגעשטעלט געוואָרען אין וועראַל, בעקומען א צעמענטירטען צוגאַב ביי אין פּאַריז.

די צווייטע וויכטיגע פראַגע, האָט מיניסטער זאַלעסקי געזאָגט, איז געווען — די פּאַלעסטינער געשעהענישען, וועלכע האָבען מיט זיך פערנעשטעלט א צענטער פון פעראינטערעסירונג, בעזונדערס אין דער אַנגלאָ־זאַקסישער וועלט. דער ראַט האָט אָפּגעשאַצט אין ברייטסטען פערנעם די וויכטיגקייט און שוועריגקייט פון בערוהיגען די געמיטער אין פּאַלעסטינא און האָט אויסגעטיילט א קאָמיסיע, וועלכע וועט געבען דעם ראַט וועגען ענין אויספאָרשען.

די אַראַבישע רעגירונג, האָט אויסגעדריקט די מיינונג, צו די דאָזיגע קאָמיסיע וועט נישט פערשמעלערען זייערע רעכט ביי דער כותל־מערבי, איך האָב מיך דעריבער בעגרעניצט מיט פערזיכערען די אַראַבישע דעלעגאַטען אַז די קאָמיסיע וועט בעשטעהן פון אָביעקטיווע מענשען, וועלכע זעלען טון אַלץ, וואָס זיי וועלען קענען.

דאַן האָט מין. זאַלעסקי זיך אַרויסגעזאָגט וועגען די פּוילישע פראַגען, וועלכע געפינען זיך אויף דער טאָג־אָרדנונג פון דער פעלקער־ליגע. קודם־כל — האָט דער מיניסטער געזאָגט — האָבען מיר אויף דער סעסיע ווידער געהאַט אַנקלאַגען פון דער דייטשער מינדערהייט. איך האַלט, אַז די טאַקטיק פון די דייטשע אַנפיהרער זיך שטענדיג צו פראָצעסירען איז נישט גינסטיג פאַר דער מינדערהייט אַליין. דאָס רופט אַרויס אין דער פּוילישער געזעלשאַפט פערשטענדליכע פאַרבעהאַלטען און ווירקט פּסיכאָלאָגיש שלעכט אויף דער בעציהונג פון דער פּוילישער געזעלשאַפט צו דער דייטשער מינדערהייט.

הינטער די קוליסען פון די עפענטליכע זיצונגען זענען פאָרגעקומען בעראַטונגען פון די מאַנייסטאַרען קנאָל און ראָושער איבער די האַנדעלס־טראַקטאַטען.

אין קאָמפּלעקס פון די פּויליש־דייטשע בראַטונגען — האָט געזאָגט דער מיניסטער — פערנעהמט דעם אויבען־אָן די פראַגע פון האַנדעלס־טראַקטאַט. די פראַגע מוז אין דער נאָהענטסטער צייט ערלעדיגט ווערען, איך האָף, אַז די געגנערע געשפּרעכען וועלען פיהרען דערצו, אַז די וויכטיגסטע פראַגע זענען שוין ערלעדיגט. ס׳בלייבען אָבער נאָך עטליכע זאַכען, ביי וועלכע ס׳איז נישט ריכטיג געוואָרען קיין פערשטענדיגונג. פון דער פּוילישער זייט וועלען קיין שוועריגקייט נישט זיין מיט דער גאַנצער קאָמיספּעקציע קען איך פעסטשטעלען, אַז די פּויליש־דייטשע בעציהונגען געהען ביסלעכווייז אַריין אויף נאָרמאַלע וועגען. צוליב דער אַלגעמיינער שטרעבונג צו פּאַציפיצירונג האָבען די דייטש־פּוילישע בעציהונגען געמוזט פערלירען זייער שאַרפקייט. פיהרענדיג א שלום־פּאָליטיק בעמיהען מיר זיך פון דעם מאַקסימום פון גוטען ווילען און דאָך זענען פערהאַן פראַגען וועלכע קענען דורך אונז אינטערעסאַנטען נישט דיסקוסירט ווערען.

די פּאָליטיק פון נגזל

צום 50 יעהריגען יובילעי פון איין יודישען פּאָליטיקער

פון דר. א. מוקדוני.

רעב יצחק גרינבוים איז געוואָרען 50 יאָהר.

די גרעסטע העלפט פון די דאָזיגע יאָהרען, לערך 30 יאָהר, איז ער געווען אין קיין שום איבעררייס פערהאַוועט, פערקאַכט און פערביסט אין דער יודישער פּאָליטיק.

יצחק גרינבוים איז א ציוניסט, אַנ׳אַלגעמיינער ציוניסט, ער געהערט נישט און האָט קיינמאָל נישט געהערט צו איינעם פון די ראַדיקאַלע פליגלען אין ציוניזם, אָבער ער איז עפּעס כסדר קריגעריש, כסדר אָפּאָזיציע, כסדר רייסט ער עפּיס אויף, כסדר איז ער אויף עפּיס אויפגעבראַכט און כסדר קעמפט געגען עפּעס.

צווישען די ציוניסטען איז ער דער טיפּישער רוסישער פּאָליטיקער.

אין רוסלאַנד איז פּאָליטיק דער עיקר׳שט אָפּאָזיציע, אונטער דער צאַרישער רעגירונג האָט פּאָליטיק אַנדערש נישט געקענט זיין, די האָט געמוזט זיין אָפּאָזיציאָנעל און רעוואָלוציאָנער, אין רוסלאַנד איז בכלל פּאָליטיק נישט געווען קיין לעגאַלע בעשעפטיגונג, און אפילו דער שטילער בירגערליכער פּאָליטיקער געוועזען בפירוש רעוואָלוציאָנער.

פּאָליטיק איז דאָרט פּאָליטיק מינעוועט, פּאָליטיק גראַבט זיך אונטער, פּאָליטיק דאַרף עפּעס אומוואַרפען, פּאָליטיק שטעט מיט רעוואָלטערען, אָדער מיט רעדען.

און אַנדערש האָט עס נישט געקענט זיין אין דעם לאַנד פון ווילדער רעכטלאָזיגקייט.

דער פּאָליטיקער אין רוסלאַנד האָט געערדט ווי א נגזל, ער האָט געערדט אין נאָמען פון מיליאָנען נגזלים, בעליידיגטע אין רעכטלאָזיג, און א נגזל ווען ער קומט צום וואָרט פייערט פון איהם אַרויס אנגעזאַמעלטע שנאה, קרענקונג און פערביטערונג.

יצחק גרינבוים איז אויסגעוואַקסען און אויפגעקומען אין דעם דאָזיגען אומגליקליכען רוסישען פּאָליטישען חדר.

מאַכען פּאָליטיק ביי א נלעגעל טעה, רעדען וועגען פּאָליטיק רוהיג, געלאַסען בעגעגענען אַנ׳אָפּאָזיציעלען פּאָליטיקער מיט א שמייכעל און ווי א קאָלעגע, וואָס פערנעמט זיך מיט דעם זעלבינען ענין דאָס קענען גלייכבערעכטיגטע מענשען, אָבער דער נגזל קען זיך אַזוי נישט בעציהען צו זיין גזלן.

דער נגזל ווען ער שטויסט זיך צוזאַמען מיט זיין גזלן הייסט עס — אָדער מיט א טויט, אָדער דיר א טויט.

דער יודישער פּאָליטיקער אין רוסלאַנד האָט זיך געמוזט בעטראַכטען ווי א נזל, וואָרים זעהר איז נאָך אַזוי בע׳גזלט און בע׳עולהט געוואָרען אין רוסלאַנד ווי דער יוד.

און די יודישע פּאָליטיק איז דאָך נישט לאַנג אויפגעקומען זי איז דאָך געוועזען ביז דאָ נישט לאַנג א שתדלנות׳דיגע. זי האָט נישט געוואָגט צו מאָהנען, זי האָט מיט אַראָפּגעלאָזענע אויגען געבעטען, זי האָט נישט געהאַט די דרייסטקייט צו טענה׳נען, זי האָט שטום געמאַנצעלט חסדים.

דער שתדלן פּאָליטיקער איז געווען עפּעס א ווייטער, עפּעס א מאַגנאַט, וואָס האָט צוגעריט צו די מאַכט־האָבער נאָר צוליב אַנדערע פערדינסטען און נישט ווייל ער פערטרעט יודען און רעדט אין זייער נאָמען.

האָט זיך אנגעזאַמעלט ביטערהייט.

דער אמת איז, מיט דער רעוואָלוציאָנערער בעוועגונג, וואָס איז געוואַקסען אין רוסלאַנד איז געקומען דער יודישער פּאָליטיקער, דער פּאָליטיקער, וואָס מאָהנט און מאַנצעלט נישט, דער פּאָליטיקער מיט לשון און מיט א ביסעל דרייסטקייט.

איז אפילו דער ציוניסטישער יודישער פּאָליטיקער אין רוסלאַנד געווען אין א געוויסע מאָס א רעוואָלוציאָנער.

און יצחק גרינבוים איז פון די ערשטע יודישע פּאָליטיקער אויף דער יודישער גאַס, פון די פּאָליטיקער פּיאָנערען, און פּיאָנערען זענען דאָך אַלע מאָל שניידיג, פעריעקשנט און האָבען זעהר פיל דרייסטקייט.

נישט קיין צופעליגער יודישער בעל־טובה איז ער, ער איז פון די ערשטע אויף דער יודישער גאַס, וואָס יודישע פּאָליטיק איז זייער בערוף, זייער אַמביציע.

די רעוואָלוציאָנערע בעוועגונג אין רוסלאַנד האָט בעשאַפען גאַנצע מהנות פון פּראָפעסיאָנעלע רעוואָלוציאָנערען. דאָס זענען געווען מענשען וואָס האָבען געאַרבייט פאַר רעוואָלוציע, ווי אַנדערע וואָס אַרבייטען פאַר א געוויסע אונטערנעהמונג.

די יודישע נאַציאָנאַלע בעוועגונג אין רוסלאַנד האָט אויך אנגעהויבען צו אויסהאָדעווען אַזעלכע פּראָפעסיאָנעלע פּאָליטיקער.

=====

פּאָליטיקער ביי אַנדערע פעלקער האָבען מפּלות און טריומפען, עגמת־נפש׳ן און נחת׳ן. א יודישער פּאָליטיקער איז שטענדיג אין טויט־שרעק, אין צערודערונג און אין שפּאַנונג.

פאַר די 30 יאָהר פּאָליטישע טעטיגקייט זיינע האָט דאָך יצחק גרינבוים קיין איין טריומף נישט געהאַט.

זיין גלויבען און זיין קאַמף־לוסט זענען נישט אָפּגעשוואַכט געוואָרען, דאָס איז אמת, אָבער קיין פייגע רוהיגקייט, און קיין מאַיעסטעטישע געלאַסענקייט האָט עס איהם אויך נישט געקענט געבען.

דרייסיג יאָהר יודישע פּאָליטיק אין רוסלאַנד, און אין פּוילען, וואו פּאָגראָמען און עלענד, אומגליקען און שוואַרצע ליידען האָבען נישט אָפּגעלאָזען די יודישע בעפעלקערונג, האָבען געקענט איינעם פערביטערן און פערגאַלען אַזוי, אַז מען זאָל פון איהם קיין מענשליך וואָרט נישט הערען.

איז ממש צו בעוואונדערען דעם גרינבוימ׳ס אָפּטימיזם פון דעם דאָזיגען פּאָליטיקער, וואָס האָט איהם כסדר געהאַלטען מונטער, וואָרים נאָר גלויבען און איינגעבוירענער אָפּטימיזם זענען בכוח צו האַלטען א יודישען פּאָליטיקער אויף די פיס גאַנצע דרייסיג יאָהר.

ער איז נישט דער אייראָפּעאישער פּאָליטיקער, ער איז געוויס נישט דער אַמעריקאַנער פּאָליטיקער, מיט אַלע זיינע שאַטענדיגע און ליכטיגע פּונקטען.

די ליכטיגע זייטען פון דעם רוסישען פּאָליטיקער איז, וואָס ער איז זיך מקריב, ער געהט אייזעק אין פּאָליטישען מאַנאַסטיר ווי א מאַנאַך אין רעליגיעזען מאַנאַסטיר.

דער אייראָפּעאישער און אַמעריקאַנישער פּאָליטיקער מאַכט קאַריערע דורך דער פּאָליטיק, דער יודישער פּאָליטיקער אין אַמאָליגען רוסלאַנד און אין דעם איינציגען פּוילען פערזאַמט פאַר זיך אַלע וועגען צו א קאַריערע.

איז ער א מאַרטירער און א געוויסען זינען.

און מאַרטירער זענען אָביסעל פערביטערט, אָביסעל ברוגז אויף דער וועלט און אָביסעל שפּיציג.

דער מאַרטירער נעהמט פאַר זיך אַנדערע פּריווילעגיעס אנשטאָט די פּריווילעגיעס, וואָס ער האָט זיך אָפּגעזאָגט פון זיי.

מענשען זענען בטבע העגדלער; זיי גיבען קיין זאַך נישט אַוועק אומזיסט.

צדיקים זאָגען זיך אָפּ פון א סך זאַכען, אָבער זיי נאַרען זיך קיינמאָל נישט אָפּ, זיי בעקומען די שטריימעל פון א צדיק, וואָס איז אַמאָל מעהר ווערט פון די זאַכען, פון וועלכע זיי האָבען זיך אָפּגעזאָגט.

און דאָס איז כסדר די שאַטענדיגע זייט פון דעם רוסישען פּאָליטיקער.

ער מאָהנט א שטריימעל פון א צדיק.

און וואָס וואָס פיל פון די הייליגע האָבען געטאָן זיך ווען זיי האָבען פערכאַפּט די מאַכט אין רוסלאַנד ווייסען מיר אַלע.

דער צדיק איז א פּנים א זעהר ביזע בעהעפעניש.

גאָט זאָל אָפּהיטען זיין זינדיגע וועלט פון צו גרויסע צדיקים.

דער אָרימער יודישער פּאָליטיקער! שרייען איז דאָס איינציגע וואָפען זיינס, וואָרים קיין אַרמעע אויף דער יבשה און קריגס־שיפען אויפ׳ן ים שטעהען נישט הינטער דעם יודישען פּאָליטיקער.

זיצען מיר פון ווייטען און אונז דוכט זיך, אַז עפּעס פילדערט י. גרינבוים, צופיל, עפּעס שרייט ער צופיל, עפּעס קרינט ער זיך צופיל, עפּעס רייסט ער כסדר, עפּעס ברעקעלט ער כסדר; דאָ ווערט די יודישע פּראַקטיק און פּוילישען סיים צוריסען דאָ פליקט ער דעם ציוניזם און דאָ צורייסט ער עפּעס אַנדערש.

הכלל — דער דאָזיגער ליבער, האַרציגער מענש, דער דאָזיגער געטרייער יודישער פּאָליטיקער, זעהט אויס פון ווייטען ווי א איש ריב ומדנים, וואָס האָט הנאה פון מאַכען אָפּאָזיציע, וואָס סמאַקעוועט אַליין די שאַרפע ווערטער און, וואָס זוכט געגנער ווי מיט ליכט און ווען ער געפינט זיי נישט פאַרטיגט שאַפט ער זיי.

דאָס איז אָבער נישט ריכטיג. ער איז, אמת, אָביסעל צו א יפריכטיג און אָביסעל צו גראַד־ליניג פאַר א פּאָליטיקער, אָבער ער איז בשום אופן נישט קיין פערביסענער פאַנאַטישער און פערנאַלטער פּאָליטיקער.

דאָס רוסישע און דאָס פּוילישע לעבען אין וועלכען יודען זענען פערפּלאָנטערט, האָבען געשאַפען דעם יודישען פּאָליטיקער, וואָס הייסט יצחק גרינבוים.

עס איז אונזער טראַגעדיע, וואָס זיינדיג צוזייט און צושפּרייט צווישען אַלע פעלקער אויף דער וועלט, ווילען מיר זיך אַלע אַזעקוצען ביי איין טיש און פיהרען איין פּאָליטיק.

אַנ׳ענגלישער יוד האָט פון ענגלאַנד געלערענט פּאָליטיק, אַנ׳אַמעריקאַנער יוד האָט עס געלערענט פון אַמעריקע, א דייטשישער יוד — פון דייטשלאַנד,

(ווייטער זעהט 7־טע זייט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

21 דינסטאג — כא טבת תר״צ

יאנואר

זון־אויפגאנג 7.36
זון־אונטערגאנג 3.58

גט בלייבט גט

צוגענומען ביי זיין שותף אי דאס פערמעגענס און אי דאס ווייב

א סענסאציאנעלע פאסירונג צווישען צוויי שותפים

דער קריזיס, וועלכער הערשט אין אונזער שטאט האט שוין בעוויזען צו שאפען פערשידענע טראגי־קאמישע עפיזאדען. נעכטען האט זיך אין ראבינאט־צימער אפגעשפילט פאלגענדע סצענעס:

בעריש ראזען א יונגערמאן מיט א ווייב און א קינד האט געהאט א מאנופאקטור־געשעפט און א פאבריקעל בשותפות מיט איינעם א קאוואליר גוס־טאוו שיינפארבער, און די פעטע יאהרען פון 1927 און 1928 זענען די געשעפטען פון דער „ספולקא" זעהר גוט געגאנגען און זייער פערמעגען איז שוין דערגאנגען ביז א 10 טויזענד דאלאר, זענען נאך פעטע יאהרען געקומען מאגערע יאהרען און די געשעפטען האבען אנגעהויבען צו געהן בארג אראפ.

גוסטאוו איז א פיפיגער יונגערמאן, האט ער דערזעהען, אז ס׳קומען אן שלעכטע צייטען, האט ער זיך אײַנגערעדט צו זיין שותף ראזען, מיט פאלגענ־דער המצאה: ראזען זאל פערשרייבען דאס גאנצע פערמעגען זיין פרוי (דאס געשעפט איז געפיהרט געווארען אויף ראזענס נאמען), הערנאך זאל ער זיך גטן מיט איהר, נאטירלעך נאר לפנים, און ראז זאל די פירמע באנקראטירען, נאך א געוויסער צייט וועט ראזען צוריק חתונה האבען מיט זיין פרוי, דאס פערמעגען וועט בלייבען ביי זיי, די בעלי־חובות וועט מען ווייזען א „פייג" און ראזען וועט צוריק האבען זיין ווייב. דערביי האט גוסטאוו ערקלערט, אז ער האט דעם פולסטען צוטרוי צו זיין שותף און ווייסט, אז ראזען וועט נאכ׳ן ארורכפיהרען דעם „משא ומתן" איהם נישט בע׳עולה׳ן. ראזענען איז דער פאר־שלאג געפעלען געווארען און ער האט איהם אנגע־הויבען צו ורעאליזירען. ראזען האט גאנץ פאר־זיכטיג אנגעהויבען ארורכצופיהרען מיט זיין געליבטער פרוי. ער האט איהר געגעבען צו פערשטעהען, אז דער גט איז נאר א פיקטיווער. די געשעפטען זענען שלעכט און ס׳דראהט זיי איננאנצען רואינירט צו ווערען, ער מוז דעריבער ראטעווען, וואס נאר ס׳לאזט זיך.

העלענקא, ראזענס יונגע פרוי, האט זיך צו־ערשט א ביסעל געקווענקעלט, געמאכט אנ׳אנשטעל ווי איהר וואלט דער גאנצער שידוכל נישט געוועזען צום הארצען, סוף־כל־סוף איז זי דערויף איינגעגאנ־גען און דער ענין איז ארורכגעפיהרט געווארען. ראזען האט פערשריבען דאס גאנצע פערמעגען זיין פרוי, האט זיך געגט מיט איהר און די בעלי־חובות אויסגעשטעלט צוויי גרויסע „פייגען".

ס׳איז אוועק א שטיקעל צייט, ראזען און שיינפארבער האבען אפרעגולירט מיט די בעלי־חובות און דאן איז בעריש ראזען געקומען צו זיין העלענקא מיט א גרויסער גדולה, אז ס׳איז שוין געקומען די צייט צוריק „איבערצודרעהען דעם פעלץ" נאכאמאל חתונה האבען און לעבען ווי מענשען.

העלענקא האט אבער אויסגעשאסען מיט א גרויס געלעכטער און אנגעקוקט ראזענען ווי זיך וואלט געזעהן משוגע, אדער חסר דעה. זי האט גע־טענהט, אז זי איז געגט פון איהם כדת משה ישראל האט א פערמעגען פון 10 טויזענט דאלאר און זי וויל איהם בכלל נישט מעהר קענען.

— און אויב ד ווילסט וויסען דעם אמת — האט העלענקא געזאגט האב איך די אנדערע וואך חתונה מיט דיין געוועזענעם שותף גוסטאוו.

ראזענען איז נישט גוט געווארען, איצט האט ער אנגעהויבען צו פערשטעהען, אז די גאנצע גע־שיכטע איז געפלאנט געווארען צווישען גוסטאוון מיט זיין פרוי. איצט האט ער זיך שוין איינגעזעהן אנגעהויבען צו דערווייסען, אז גוסטאוו איז שוין לאנג געווען א שמעלקע שבשמעלקע מיט זיין ווייב און, אז ער איז זעהר מיאוס אפגענארט געווארען.

ראזען האט אנגעהויבען צו לויפען צו גוס־טאוו׳ן, יענער האט זיך אבער אויסגערעדט דעם קאפעלויש און זיך געהייסען דערען צום האשעק, די אינטערווענץ פון מענשען האט אויך נישט געהאלפען און ראזען איז מיט א צובראכען הארץ און אהן א גראשען ביי דער נשמה אוועק אין ראבינאט, אויף דער פארערונג פון ראבינאט זענען געקומען צו געהן גוסטאוו און העלענקא, וועלכע האבען געטענהט, אז זיי ווילען אויף קיין שום קאמפראמיס נישט איינגעהען. דאך איז געלונגען צו ובפועל, אז העלענא מיט גוסטאוון זאלען איינגעהן אויף א דין־תורה. נאך לאנגע אמפערניש איז געקומען צו א הסכם, אז גט בלייבט גט, העלענא האט חתונה מיט גוסטאוון און ראזען בעקומט פון זיין ווייבעל העלענקא פון איהר „פערמעגען" 1,500 דאלאר.

אלע דריי האבען געמאכט א „גוט־געשעפט"

גע׳גט מיט איינעם און חתונה־געהאט באלד מיט׳ן צווייטען

ראובן כאיאש א פערר הענדלער איז געקומען צו זיינס א בעקאנטען גרשון איזנעראוויטש א שנײַ־דער און איהם געזאגט אזוי צו זאגען:

דו ווייסט דאך, אז איך בין געווארען אנ׳אלמן און געבליבען מיט צוויי יונגע קינדערלעך. איך בין גאנצע וואכען אין וועג און האב נישט וועמען ס׳זאל זיך פערנעהמען מיט די קליינע יתומים׳לעך, נעבעך. זאל איך איצט אנהייבען זוכען א שידוך, ווייס איך נישט וואס פאר א שלאק איך קען בעקומען, צי זי וועט גוט בעהאנדלען די יתומים און צי וועל איך נישט האבען פון איהר געהאקטע צרות. פון דער אנדערער זייט האט ראובן ווייטער גערעדט, ווייס איך, אז דו ביסט נישט צופרידען מיט דיין ווייב, ווייל שוין 8 יאהר נאך דער חתונה און זי האט דיר נישט געשענקט קיין קינד, איך קען זי אבער, אז זי איז אנ׳ארענטליכע יודענע, א גוטע בארמהערציגע נשמה. לעז איך דיר גרשון׳שי פאר אזא געשעפט:

איך וועל דיר געבען 5,000 זל. און טרעט מיר אפ דיין ווייב, איך וועל דיר נאך איבערלאזען דיין וואוינונג אויך, איך ווייס, אז דו ביסט איצט אויף גרויסע צרות, האסט נישט קיין ארבייט, וועסטו דעריבער קענען אביסעל צו זיך קומען און וועסט קענען חתונה האבען מיט א מיידעל מיט א פרישען נדן און זי וועט דיר נאך שענקען א קינד. איך האנעגען, דארף נישט מעהר קיין קינדער איך דארף נאר האבען א גוטע מאמע פאר מיינע יתומים.

גרשון האט זיך געקראצט אין דער פאטעליצע, באמת, רעדט דאך ראובן ווי א סטאטיק, פארוואס זאל ער נישט מאכען דאס געשעפט? מ׳האט ארייב־גערופען הינדען און זי געפרעגט, וואס זי זאגט עפעס צו דעם ראובענ׳ס „געשעפט". הינדעלעס אייגעלעך האבען אנגעהויבען צ׳ פינקלען, די באקען צו רויטלען און זי האט זיך געטראכט אז צי דען נישט גלייכער צו זיין א ווייב פון ראובן דעם רייכען פערד־הענדלער, איידער פון גרשון דעם לאטוטניק?

נאך א האלבער שעה אונטערהאנדלען איז דער דריילינג געקומען צו א הסכם אויף די אויבענ־דערמאהנטע בעדינגונגען און נעכטען זענען אלע דריי געשטאנען פארן ראבינאט. גרשון האט בעקומען די 5.000 זל. האט דערלאנגט הינדען דעם גט און באלד דערויף איז פארגעקומען די חתונה פון ראובנען מיט הינדען.

ווער האט עפעס איצט א ריכטיגען שידוך פאר גרשון דעם „רייכען" גרוש?

פערזאמלונג אין יודישען שניידער־צעך

די טעג איז אונטער פארזיץ פון צעך־עלטסטען ה׳ אברהאם גלאַטמאן און אנוועזענהייט פון פארשטע־הער פון מאגיסטראט ה׳ ד״ר לאשעוויטש און לאהניק ראזענבערג פון טאמאשאוו, פארגעקומען צום צווייטען טערמין די אלגעמיינע פערזאמלונג פון שניי־דער־צעך.

פון די רעפעראטען האט זיך ארויסגעוויזען, אז דער שניידער־צעך קאן אין יעצטיגען מאמענט ווען עס פארערט זיך א גרויסע אנשטרענגונג לטובת דעם שניידער בעל־מלאכה נישט אויסקומען מיט דעם בעטראג, וואס איז ביז יעצט. און ס׳איז בעש־לאסען געווארען צו העכערען דעם בעטראג אויף 3 זל. א וואך. ווייטער האט דער רעפערענט אנגע־וויזען אז יעצט, ווען דאס האנדווערקערטום אין לאדז איז נישט פעראייניגט, שטעהט דער צעך אלס אונ־פארטייאישער ווייט פון יעדע צענטראלע. וואס דאס רופט זיך שווער אפ אויף די לעבענס־בעדערפענישען פון שניידער, ווייל עס פעהלט איהם אין די נויטיג־סטע פאלען, ווער עס זאל איהם פערטרעטען דאר־טען, וואו עס קאנען נאר זיין פערטרעטען צענטראלע קערפערשאפטען, דערפאר ווען אין לאדז, איז גע־שאפען געווארען א צעכען־פערבאנד, וואס איז א אונפארטייאישע אינסטיטוציע, און האט נאר דעם ציל צו פעראייניגען דאס גאנצע האנדווערקערטום איז אקטועל געווארען די פראגע וועגען אנשליסען זיך אין דער אינסטיטוציע. איבערהויפט, ווען די אינסטיטוציע וועט אין נאמען פון אלע צעכען שטעהען אין נאהנטען קאנטאקט מיט דער האנד־ווערקער־קאמער. און וועט אלע האנדווערקער־אינ־טערעסען הארטען בעווארגען.

דער רעפערענט רעדט אויך וועגען די נויטיגע־קייט פון פערברייטערען דעם צעך אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע. אויף דעם לעצטען שניי־דער־צוזאמענפאהר האט די פראווינץ געשילדערט די נויט פון די שניידער אין די קליינע שטעטלעך, וואס זענען אונטערגעווארפען יעדען קאפריז פון דארטיגען אורזשענדניק וואס האלט זיך פאר א גאנ־צען מיניסטער און טייטשט אויס די געזעצען אזוי ווי איהם געפעלט. די פראווינץ ווערט נישט אינפאר־מירט וועגען גארנישט. אויף דער פראווינץ האט מען נישט דעם מינדעסטען אהנונג וואס עס גרייט זיך פאר דעם האנדווערקער און זיין צוקונפט. דאס שאַ־פען צעכען אויף דער פראווינץ איז פערבונדען מיט גרויסע קאסטען. דעריבער איז דער שניידער־צעך אין לאדז געקומען צום אויספיהר, אז עס דארף געשאַ־פען ווערען דער צעך פאר דער גאנצער וואיעוואדזטווע.

בנוגע עקזאמענס האט זיך ארויסגעוויזען, אז אין דער פראגע איז געמאכט געווארען א גרויסען שריט פאראויס. ווייל מיט דער פראגע האבען זיך אויך אנגעהויבען אינטערעסירען געוויסע אינטעליגענטערע קרייזען פון יודישען האנדווערקער. און אין דעם פרט זענען לעצטענס פארגעקומען בעראטונגען צווישען געזעלשאפט „ארט", מיט די פארשטעהער פון האנדווערקער־שולע פאמארסקא 46, כדי געמיינזאם צו העלפען דעם עלטערען יודישען מייסטער צו קאַ־נען ווערען א לעגאלער מייסטער און נאך אנ׳אינטער וועניץ און מיניסטעריום פון די ראטמענער פון וואר־שעווער האנדווערקער־קאמער, און דער שפיץ מיטן וויצע־פרעזידענט רעפ. ראסנער, איז געלונגען אויס־צופיעלען געוויסע פערלייכטערונגען פאר עלטערע מיי־סטערס ביים פאלגענען עקזאמענס. דער שניידער־צעך אין לאדז האט שוין וועגען דער פראגע געמאכט א.ע פארבערייטונגען, און וועט שוין די נאהענט־סטע טעג צוטרעטען צוצוגרייטען די עלטערע מייסטער צום עקזאמען.

ארום די אלע פראגען האט זיך ענטוויקעלט א ברייטע דיסקוסיע אין וועלכער ס׳האבען אנטייל גענומען אונטער־עלטסטער פון צעך גלאטמאן און לאהניק ראזענבערג פון טאמאשאוו., מארקאוויטש א., כורא ה. און רודניצקי וו. וועלכע האבען זיך ארויסגעזאגט פאר די אלע פונקטען.

צום סוף זענען אנגענומען געווארען פאלגענ־דע רעזאלוציעס: 1) העכערען דעם בייטראג אויף 3 זל. א חודש; 2) אנשליסען זיך אין צעכען־פער־באנד, צו וועלכען ציוק סיזענען דעלעגירט געווארען די ה״ה: גלאַטמאן, גלאטמאן און הערשקאוויטש; 3) פערברייטערען די טעטיגקייט פון שניידער־צעך אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע און 4) ארגאני־זירען אונזערע מיטגלידער צו די פארשטעהענדע עקזאמענס.

ס׳איז אויך אויסגעדריקט געווארען די פער־וואלטונג פון צעך אנערקענונג פאר איהר ארבייט און זי ווערט אויפגעפאדערט צו שטעהן ווייטער אויף די וואך פון די שניידער אינטערעסען.

ס׳איז אויך אנגענומען געווארען אויפ׳ן פער־לאנג פון לאזניק ראזענבערג צו שיקען קיין אויס־לאנד דעם וויצע־פרעזידענט פון האנדווערקער־קא־מער ה׳ קאזשמיערסקי א ווינש־טעלעגראמע צוליב זיין קראנקהייט.

ד״ר זשיטלאווסקי אין לאדז

דעם דאנערשטאג וועט דאס יודישע לאדז האבען די מעגליכקייט צו בעגריסען דעם בעריהמ־טען יודישען דענקער ד״ר חיים זשיטלאווסקי, וועלכער וועט האלטען א פארלעזונג אין פיל־הארמאניע־זאל א.ד.ט. דער קריזיס אינ׳ם ציוניזם.

ד״ר זשיטלאווסקי איז בעקאנט, נישט נאר אלס געלערנטער און פובליציסט, נאר אויך אלס גלענצענדער און פאפולערער רעדנער. נישט בע־קוקט אויף דער רייכקייט פון געדאנקען, מיט וועלכע ס׳צייכענען זיך אויס זיינע רעפעראטען איז די שפראך אויך א צוגענגליכע און פערשטענד־ליכע פאר דעם צוהערער. די פארלעזונג פון ד״ר זשיטלאווסקי האט דעריבער ארויסגערופען א גרוי־סען אינטערעס ביי אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

נישט געבען קיין אקציז־פאטענטען סוחרים

וועלכע האבען פראצעסען

(2) נעכטען האט די לאדזער פינאנץ־קאמער בעקומען א צירקולאר פון פינאנץ־מיניסטעריום מיט א מיטיילונג, אז מ׳דארף נישט ארויסגעבען קיין אקציז־פאטענטען אונטערנעהמונגען, וועלכע האבען אויף זיך פראצעסען פאר פערקויפען משקאות מיט העכער ווי 2 און א האלב פראצענט אלקאהאל. דאס מיניסטעריום מאכט אויך אויפ־מערקזאם אינ׳ם צירקולאר, אז אקציז־פאטענטען דארפען נאר ארויסגעגעבען ווערען די אונטער־נעהמונגען, וועלכע האבען פערלענגערט די קאנ־צעסיעס.

מען זאל אפשאפען די קוואַ־ליפיקאציע־שיינען

(2) ווי בעקאנט דארף מען ביים וועלען בע־קומען אנ׳אויסלענדישען פאס פארשטעלען א קוואַ־ליפיקאציע־שיין, אז מ׳ווערט נישט געזוכט דורך דער מאכט פאר קיין פערברעכען. אזעלכע שיינען צו בעקומען איז געווען פערבונדען מיט שוועריג־קייטען און צייט־פערלוסט. ווי מיר דערוויסען זיך האט דאס אינערן־מיניסטעריום, אויף דער ביטע פון עטליכע סוחרים־ארגאניזאציעס, בדעה אפצו־שאפען די פארשריפט וועגען פארשטעלען קוואַ־ליפיקאציע־צייגנישען.

פאטענטען און צייגנישען פאר וואיאזשארען

(2) דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט ענטגיל־טיג אויפגעקלערט דעם ענין פון פאטענטען און וואיאזשארען־צייגנישען.

א סוחר, וואס בעזיצט 2־טע קאטעגאריע מעג ארומפאהרען איבער דער פראווינץ און אנ־נעהמען בעשטעלונגען אויף זיינע סחורות אהן א ספעציעלען וואיאזשארען־שיין.

א סוחר, וועלכער בעזיצט 3־טע קאטעגאריע מאר נישט ארומפאהרען אהן א ספעציעלען וואַ־יאזשארען־שיין. די פינאנץ־מאכט האט דאס רעכט צו צווינגען אזעלכען אויסצוקויפען א פאטענט פון א העכערער קאטעגאריע.

זאל פילהארמאניע: 20 נארוטאוויטש 20

דאנערשטאג, דעם 23־טען יאנואר, 8.30 אין אווענד

איין און איינציגער רעפעראט

פון בעריהמטען יודישען דענקער און גלענצענדען רעדנער

דר. חיים זשיטלאווסקי

אויף דאס טעמא: „דער קריזיס אינ׳ם ציוניזם"

אינהאלט: 1) סימנים פונ׳ם קריזיס, 2) ווען קומט פאר א קריזיס אין א געזעלשאפטליכער בא־וועגונג, 3) די צענטראלע אידעע און דער ענדציל פון דעם ציוניזם — ד״ר פינסקער און ד״ר טעאָ־דאָר הערצל, 4) די קריטיקער פון דעם ציוניזם, 5) די בערעכטיגונג פון דעם ציוניזם, 6) פראַ־פון גלייכען וועג, 7) די אראבישע פראגע און ד״ר מאגנעס, 8) דער צוריקקעהר פון דער צענטראַ־לער אידעע, 9) דער רוף צום פאלק. בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע.

Dr. med. I. WAJNBERG

Cegielniana 47, tel. 26-02

צוריקגעקעהרט

אינערליכע קראנקהייטען.

ספעציעל פאר לונגען־ און הארץ־קראנקהייטען בעשטראהלונגען און קינסטליכע בערג־זון.

עמפ. פון 3—5 נאכמיטאג.

יוסטיץ-מיניסטעריום איז געגען פרייען אויסוואהל פון קאָמאָרניקעס

(2) ווי בעוואוסט איז לאָדז צוטיילט אויף רעווירען און אין יעדען רעוויר אמטירט א בעזונדערער קאָמאָרניק. די לאָדזער סוחרים בעטען, אַז מען זאָל אפשאַפען די רעווירען און איינפיהרען צווישען די קאָמאָרניקעס א פרייע קאָנקורענץ, ווי צווישען די גאַטאַרען.

די האַנדעלס-קאַמער האָט די בקשה אין דעם יוסטיץ-מיניסטעריום אונטערגעשטיצט אָבער די בקשה איז געוואָרען אָפּגעזאָגט. דער ענטפער פונ'ם יוסטיץ-מיניסטעריום אין דער פראַגע האָט אַרויסגערופען א שטאַרקע אונצופרידענהייט אין די לאָדזער סוחרישע ספערען.

פערזאַמלונג פון „נושאי המטה"

זונטאג איז פאַרגעקומען די יעהרליכע גענעראַל-פערזאַמלונג פון פעראיין „נושא המטה", אונטער דעם פאָרזיץ פון ה' יצחק זאַלק.

נאָך דעם פאָרלייענען די טעטיגקייטס- און קאַסע-בעריכט פון פאַריגען יאָהר, איז געוואָרען אויפגעוועהלט א פערוואַלטונג:

י. כושנאָוויטש, י. מ. זדונסקי, י. י. בערמאַן, ב. מאַראַקאַ, מ. מונק, ה. אַפּענבאַך, א. מ. ווייגטרויב, א. ווייסמאַן, א. וואָלפיש, ל. ביין, ד. שמולעוויטש, ל. טשעכאָטאַ. קאַנדידאַטען: ד. ה. זילבערשטיין, ב. גאָלדבערג, א. פּאָמעראַנצבלום. רעוויזיר-קאָמיסיע: ב. דאַבושינסקי, י. בערמאַן, ג. זשיכלינסקי. קאַנדידאַטען: מ. טאָכטערמאַן, י. טענצער.

יודישע קראַפּט-זאָקען-מייסטער אָרגאַניזירען זיך

פאַראַן אין לאָדז א געוויסע צאָהל יודישע קראַפּט-זאָקען-מייסטער, וועלכע לעבען ביי זעהר שווערע בעדינגונגען.

לעצטענס האָבען די דאָזיגע מייסטער בעשלאָסען זיך צו אָרגאַניזירען, כדי צו קענען אויסבעסערן זייער לאַגע. צו דעם צוועק זענען אין לאָקאַל פון טעקסטיל-פעראיין וושכאָדניאַ 70, פאָרגעקומען אייניגע בעראַטונגען, אויף וועלכע די מייסטער האָבען בעשלאָסען צו אָרגאַניזירען זיך אַלס סעקציע ביים טעקסטיל פעראיין.

שוידערליכע פאַמיליען-טראַגעדיע

פרוי סמ'ט זיך און דעם מאַן

(ס) אין די אַרבייטער-הייזער פון שייבלער און גראָהמאַן אויף פושענדזעלגאַנג 64 האָבען פאַרנומען א קליינע וואוינונג די פאַמיליע מאַטושעווסקי. מיט אַ ברערטהאַלבען יאָהר צוריק האָט חתונה געהאַט זייער עלטערע טאָכטער וולאַדיסלאַווא מיט דעם טראַמוואַי קאָנדוקטאָר ראָמאַן לאַזאָווסקי. צוליב דעם, וואָס דאָס יונגע פּאָר האָט נישט געהאַט קיין מיטלען צו קויפען א דירה, האָבען זיי זיך בעזעצט ביי די עלטערן. צווישען יונגען פּאָר פּאָלק איז נישט געווען קיין שלום-בית און יעדען טאָג פלעגען אַרויסקומען קריגעריי'ען. דער מאַן האָט אָנגעהויבען טרינקען און בעשולדיגט אין דעם די פרוי, אַז דאָס האָט זי איהם דערפיהרט צו אַזאַ צושטאַנד פון א שכור.

נעכטען האָבען די לאַזאָווסקי'ס פערבעטען צו זיך געסט.

בעת דער אויפנאַהמע האָבען זיך די בעלעבאַטים זעהר פריינדליך געהאַלטען, דערצעהלט די געסט, אַז זיי האָבען זיך שוין איבערגעבעטען א. ד. גל. אַרום 10 אַ זייגער האָבען די געסט פערלאָזט די לאַזאָווסקי'ס. דאָס פּאָרפאָלק איז געבליבען אַליין, ווייל די אַלטע מאַטושעווסקי'ס זענען נישט געווען אין דער היים.

אַרום 1 אַ זייגער ביינאַכט האָבען די שכנים פון די לאַזאָווסקיס דערהערט עפּעס קרעכצען פון זייער וואוינונג. בעאונרוהיגטע האָבען זיי אָנגעקלאַפּט אין דער טיר, ווען עס האָט קיינער נישט געענטפערט און פון אינוועניג האָבען זיך אַלץ געהערט קרעכצען און הילף-רופען, האָבען די שכנים אויפגעבראָכען די טיר און דערזעהען אַ שרעקליך בילד: אויף דער פּאָדלאָגע האָבען זיך אין שרעקליכע יסורים געקאָרטשעט דאָס פּאָרפאָלק לאַזאָווסקי. ווען די לאַזאָווסקאַ האָט דערזעהן די אַריינקומענדע שכנים, האָט זי אויסגעשריגען:

— ראַטעוועט אונז נישט! אַזוי מוז זיין!

עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז די לאַזאָווסקאַ האָט אַריינגעמישט אין בראַנפען עפּעס אַ סם, מכבד געווען מיט דער מישונג דעם מאַן און נאָכדעם אַליין אויך אויסגעטרונקען.

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט ביידע אין א שווערען צושטאַנד אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל. ביי זייערע בעטען האָט מען אוועקגעשטעלט אַ פּאָליציי-וואַך.

גענויערע פּרטים וועגען דער טראַגעדיע זענען נאָך נישט בעוואוסט. ווייל די קראַנקע זענען די גאַנצע צייט בעוואוסטלאָז.

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) ג. אַנטאָניעוויטש (פּאַביאַניצקאַ 50), ק. כאָנדזשינסקי (פּיעטריקאָווער 164), וו. סאָקאָלעוויטש (פּשעיאַזד 19), ר. רעמבעלינסקי (אַנדזשעיאַ 28), י. זינדעלעוויטש (פּיעטריקאָווער 25), י. קאָספּערקעוויטש (זגערזשער 54), ס. טראַווקאָווסקאַ (בזשעזשינער 56).

געשטאָרבען אין גאַס

אויף פּאָמאָרסקאַ איז פּלוצים אויף דער גאַס געשטאָרבען די 45-יעהריגע רבקה פרידמאַן (פּאָמאָרסקאַ 19).

די אַרויסגערופענע פּאָגאָטאָוויע האָט נאָר פעסטגעשטעלט דעם טויט.

מיט דער קבורה האָט זיך פערנומען „חסד של אמת".

„חי-געלעבט" אין „אררט"

דער 2-טער פּראָגראַם אין „אררט" א. נ. „חי-געלעבט" האָט אַרויסגערופען אַ גרויסען אינטערעס אין שטאָט. דער עולם איז ענטציקט פון די וואונדערבאַרע נומערן, וועלכע דערפרייען יעדען צושויער.

די נשמה פון דעם מידען לאָדזער יודען רוהט זיך ממש אויס אין „אררט" און אַלע וויסען דאָך, ווי נייטיג ס'איז פאַר איהם אַ שטיקעל אויפהייטערונג.

היינט, דינסטאג, 9.30 אָוונד, ווערט געשפּילט „חי-געלעבט".

Dr. med. J. Szmerłowski

פרויען-קראַנקהייט

17 פּיעטרקאָווער 17

נעהמט אָן פון 4—7 נאָכמיטאָג

גאָרדינ'ס „שחיטה" אין פּוילישען טעאַטער

(—) היינטיגען שבת שטעלט ווידער דאָס שטאָטישע טעאַטער אַ נייע יודישע פּרעמיערע. דאָס מאָל ווערט געשטעלט די בעקאַנטע דראַמע, פון יעקב גאָרדין „די שחיטה", וועלכע האָט געהאַט אַזאַ אונגעהויערען ערפאָלג אין יודישען טעאַטער. די איבערזעצונג און בעאַרבייטונג איז געמאַכט געוואָרען דורך דעם טאַלאַנטפולען שרייבער יאַן זאַנדמער, די הויפּטראָלען זענען איבערגעגעבען געוואָרען די ערשטקלאַסיגע אַרטיסטען ווי סקשידלאָווסקאַ, זניטש, ווינאָווער און אַנדערע. די נייע אויפפיהרונג ווערט ערוואַרט מיט דער גרעסטער נייגיריקייט.

ראַדיאָ-פּראָגראַם

דינסטאג, דעם 21 יאַנואַר

12.05 וואַרשא, ראַדיאָ - שול - פריהמאָרגען. 16.15 וואַרשאַ, מוזיק פון גראַמאָפאָן פּליטעס. 17.45 וואַרשא, פּאָפּולערער קאָנצערט. 19.10 ווילנא, „וועגען פערשפּרייטען פּוילישע קונסט צווישען פראַנצויזישע" רעפער. פון וויטאָלד הולעוויטש. 19.25 וואַרשא, אַרטיסטישער שפּאַציר איבער וואַרשא, רעפ. פון יאָהאַן הענצעל. 19.50 פּויזען, „זשידובקאַ" אָפּערע פון הלוי. 22.30 וואַרשא, קאָמוניקאַטען. 22.45 וואַרשאַ טאַנץ-מוזיק. 12.00 לאָנדאָן — די ערעפענונג פון דער לאָנדאָנער ענטוואָפנונגס-קאָנפערענץ. רעדעס פון ענגלישען קעניג, מאַקדאָנאַלד, אַמעריקאַנער מיניסטער סטימסאָן, טאַרדיע, גראַנדי און אַנדערע. 19.30 בודאַפּעשט, „פיגאַראָ'ס חתונה" אָפּערע פון מאָצאַרט. 21.00 פּאַריז, „משיח, אָראַטאָריום פון הענדעל. 21.20 בערלין, פון ציקל „אַקטועלע געשעהענישען" מיינונגס-אויסטויש צווישען מאַרשאַל פּילסודסקי און פּוילישען סיים.

Dr. med. ALBERT GOTLIB

Piotrkowska 26, tel. 177-50

אַקושער און ספּעציאַליסט פון פרויען-קראַנקהייטען.

נעהמט אָן אין דערהיים פון 3—6 אָוונד

און אין לעטשניצע „Vita" פּיעטריק. 45

פון 6.30 ביז 7.30 אין אָוונד.

צווייטער פּראָגראַם אין „אררט"

„חי געלעבט"

אין רוסלאַנד קורסירט איצט א ווערטעל: „געווען אַמאָל ציטען, איצט איז לאַנגווייליגקייט" ראָס מיינט מען דעם אָנהויב פון דער רעוואָלוציע וועלכע איז איצט א לאַנגווייליגקייט.

ראָס דאָזיגע ווערטעל ווערט אין צווייטען פּראָגראַם פונ'ם „אררט" דערמאָנט אויף קאַפּיר בנוגע דער ביהנע-קונסט. דאָ קען מען זאָגן: „געווען אַמאָל לאַנגווייליגקייט—איצט קומען אָן גוטע צייטען".

דער טאַנץ-סקעטש „אַמאָל און היינט" שטרייכט אונטער דעם דאָזיגען גערראַנק: אַמאָל זענען געווען פּאַמעלעכדיגע, צניעות'דיגע פּאַרטרעטלעך, היינט — די זיגערע זוריגע לעבעדיגקייט, וועלכע ווערט מיט פיל טעמפּעראַמענט אַרויסגעבראַכט דורך מאַלווינא ראַפּעל און זוצאַנאָוויטש.

אויסקוקענדיג א מאָדערנעם מענש צוקוקען, ווי עס וועבט זיך א פּוילער געדאַנק און משך פון 3—4 אַקטען און צום סוף ווערט רייף אַזאַ סענטענץ ווי „אַיין מאַמע קען אויסהאַלטען 10 קינדער און 10 קינדער קענען נישט אויסהאַלטען אפילו איין מאַמע", וכדומה איז א גרויסע לאַנגווייליגקייט.

אין דער איצטיגער צייט, ווען דער געדאַנק ווערט בליץ-שנעל געבוירען און רייף, דאַרף פּאַר'ן טעאַטער דער דאָזיגער געדאַנק אויפגעכאַפּט ווערען מאָמענטאַל און בולט פּיקסירט ווערען מיט וואָרט און פאַרב, קורץ און בינדיג, און אויך צוגעטראָגען דאַרף ער ווערען דעם צושויער אין זיין גאַנצער ריינהערציגקייט און לעבעדיגען פייער.

דאָס ענטשפּרעכט דער געגענוואַרטיגער צייט פון אַעראָפּלאַן, וואָס שלינגט שטחים, און ראַדיאָ, וואָס צוטראָגט בליץ-שנעל יעדע מינדסטע בעוועגונג פון מחשבה און געשעהעניש.

דעם דאָזיגען צייט ריטם האָט פערשטאַנען דער „אררט" און אין דעם ליגט אויך דער כח פון מאַקסענדען ערפאָלג פון דער קליין-קונסט-ביהנע און... פון דער רעמערונג פון די בלייבענדע אָנגעלאָרענטע טעאַטער-פאָרשטעלונגען.

אין משך פון איין אָוונט בעווייזט און „אררט" 18 בילדער פון בליץ-שנעל-אויפגעכאַפּטע געדאַנקען לעגענדען, פאָלקס-מעשה'לעך, פאָלקס-מאָטיווען, די דיוושענטען פון דעם אונאויסשעפּליכען קוואַל פון לעבען, געשיכטע, פאָלקס-ליד א. ד. גל. ווערען מיט אַנ'עכט-קינסטלערישען געלונגענעם שטריך, אונטערגעשטראָכען, בעוויזען, און ווייטער—אַנ'אַנדער בילד אַנ'אַנדערע סצענישער אויפטו!

אין צווייטער פונ'ם איצטיגען פּראָגראַם אין „אררט" דאַרפען אָהן ספק אויסגעשטעלט ווערען די גלענצענדע נומערן: „מענש און מאַשין" פון בראַרערזאָן און „שלש סעודות" פון ה. י. בושטאַמסקי.

דער ערשטער נומער איז געבויט אויפ'ן געדאַנק, אַז די מאַשין ציהט אַרויס פון מענשען נישט נאָר זיין פיזישען כוח, זיין קראַפט, נאָר ער פערכאַפּט אויך זיין מוח, זיינע געהירען. דאָס ווערט מיט א זעלטען בולטער שרעקליכקייט אונטערגעשטראָכען דורך די אנטיילנעהמער אין דעם נומער: שיינע מרים און רזשיגאַן און די יונגע סטודיאַנטען וויין און שיפער. די אויסערגעוועהנליך געלונגענע דעקאָראַציע פון רינה מאַטוס איז דער וויכטיגער פּרט, וואָס מאַכט דאָס בילד פולקאָם.

דער „שלש סעודות" פון בושטאַמסקי'ן איז אָהן ספק געבויט אויף די סיפורי-מעשיות וועגן בעוואוסטען בעל-מנגן, קאָמפּאָזיטאָר — דעם מאַרזשיצער רבי'ן:

מענדעלע קאָמפּאָנירט א ניגון די יודען קומען אין הויכען עקסטאַז, און א מין שוועבענדער רער הויבענקייט. די גרופּען-קאָמפּאָזיציע שאַפט א זעלטען בילד, וואָס קאָן פערגליכען ווערען נאָר מיט א קונסט-ווערק פון א גענויאַלען מאָלער. דער עקסטאַז פון דער גרופּע ווערט נאָך שטאַרקער אונטערגעשטראָכען דורך דעם יונגען בחור משה, וועלכער ווערט גלענצענד ממש מיט אַנ'אויסערגעוועהנליכער פערשטענדניש און פיינגעפיהל געשפּילט פון שיינע מרים.

משה'ס עקסטאַז דערגעהט ביז צו וויזיאָנערישקייט. אין דעם קורצען בילדעל קען אַנ'אויפמערקזאַמער צושויער אויסלעזען גאַנצע בלעטער פון חסידיש פון פערגעטערונג, און הגם די אינסצעניזאַציע דערמאָנט א ביסעל די סצענע מיט די בטלנים אין „דיבוק", איז זי אָבער פאָרט איינגעאַרטיג געשניצט און געטאַקט, ווי א רעליעף און מאַכט א נישט פערגעסליכען איינדרוק.

די מוזיק אין דער אינטערסצענע וואָלט געקענט אָהן שאַדען פאַר'ן בילד אַרויסגעלאָזט ווערען.

זי ווערט דאָך סיי־ווי ווערטליך און גאַנץ פּלאַסטיש געניג בולט אַרויסגעבראַכט דורך משה'ן.

א פיינער פּאַנדאַן צו דער פּלאַסטישער אויפפאַסונג פון שיינע־מרים איז די געשטאַלט, וואָס עס שאַפט ה' מאַנדעלבליט (מאיר) מיט א בעזונדער שאַרפער אויסדריקליכקייט. אויך א זעהר פיינעם טאָן פאַר דער שטימונג פון דעם „שלש סעודות" האָבען געפונען די ה"ה רייכענבערג, רזשיגאַן און פּאָטאַשינסקי.

בכלל גענומען איז „שלש סעודות" א מייסטער־שטיק פון אינסצעניזאַציע און רעזשי (ש. רזשיגאַן) וואָס אין א קאָנצענטרירטער פאָרם איז אַרויסגעקריגען א שלל פון עקספּרעסיע און געדעמפּטער שטימונג.

זעלבסטפערשטענדיג אַז צו דעם האָבען פיל צוגעהאָלפען ביינעלמאַנס רייצענדע מוזיק — דער איינגענטליכער היינטער־גרונד פון דער זאַך — און די ספּעציעל געראָטענע דעקאָראַציע פון ש. בלום. דערביי האָט אויך דער יונגער א. זוצאַנאָוויטש ווידעראַמאָל געהאַט די געלעגענהייט צו דעמאָנסטרירען זיין וואָרעמען מתיקות'דיגען געזאַנגס־טאַלענט.

משה בראָדערזאָנס גראָטעסקע סצענע א. נ. „זיין הויקער" איז געבויט אויף דער לעגענדע ווי אַזוי דער גרויסער יודישער פילאָזאָף משה מענדעלסאָן האָט זיך משדך געווען מיט דער פרל. פרומעט גוגענהיים, זיין קינפטיגער כלה און פרוי.

לויט דער דאָזיגער לעגענדע האָט זי איהם צו ערשט נישט געוואָלט, ווייל ער האָט געהאַט א הויקער...

און עס קומט צווישען זיי צווייד וועגען ענין זיווגים, ערקלערט איהר דער פילאָזאָף מיט א מין ספּעציעלער פקחות און שאַרפזין, אַז דעם הויקער האָט זי געראַפט האָבען, נאָר ווען מען האָט אויף יענער וועלט, 40 טעג איידער ער איז געבוירען געוואָרען, איהם בעשטימען זיין כלה, און ער האָט דערזעהען ביי איהר א הויקער, האָט ער געבעטען ביים רבונו של עולם, מ'זאָל דעם הויקער בעסער איהם געבען, כדי זי, די קינפטיגע חייב זיינע זאָל זיין שלאַנק און לייטען־גלייך...

פאַר דער דאָזיגער סטיל־פולער סצענקע האָט דער „אררט" געפונען א בעזונדערס אייוועלען, אויף דער יודישער ביהנע נאָך לעת־עתה נישט געזעהענעם טאָן. א מערקווירדיגער חן און צאַרטקייט פון הויך־קינסטלערישער קאַמעראַל־שפּיל איז אויסגעגאָסען אויף דער דאָזיגער פּרעכטיגער גרעסערער לייסטונג.

די פיר פּערסאָנאַזשען: משה מענדעלסאָן (ה' מאַנדעלבליט) פרומעט גוגענהיים (שיינע־מרים) איהר פריינדין רוחלין (פּעפּי־אוריך) און גוגענהיים (ה' רייכענבערג) האָבען אין דעם ווערק אַרויסגעוויזען דעם נויטיגען מאָס, טאַקט, אינטימקייט און סטיל־פערשטענדניש, וואָס איז אַזא יקר המציאות אינ'ם יודישען טעאַטער אַזוי אַז זיין „הויקער" קאָן פאַררעכענט ווערען צו א פּאַמת־אָנגענעהמער איבערראַשונג.

ביינעלמאַנס „בעניטאָ פּעפּיטאָ" ווערט מיט געהעריגען טעמפּעראַמענט אויסגעפיהרט דורך ראַלסקאַ און זוצאַנאָוויטש, הגם דער נומער קלינגט אַביסעל פרעמדליך אין „אררט".

א גאַנצע געשיכטע פון רלוה, הונגער, נויט — א געשיכטע — ווען דער ראָש פון דער משפּחה איז נישט קיין לייט, און די פּאַלגען דערפון, ווי עס שפּינעלט זיך אָפּ דאָס שטופינגע לעבען — די מאַמע דער טאַטע — אין מוח און פערשטאַנד פון קינד — דערצעהלט אונז דאָס לידעלע „דאָס מיידעלע מיט דער ליאַלקע" פון מ. געבירטיג, מיט פיל האַרץ און פערשטאַנד אויסגעפיהרט דורך מאַלווינע ראַפּעל.

די צוויי גראָטעסק־נומערן „העער רו, שיין מיידעלע" פון בראָדערזאָן, אויסגעפיהרט דורך שיינע־מרים און רזשיגאַן און „זעלנעריש" — טעקסט ש. בראָדע, אויסגעפיהרט דורך מאַלווינא ראַפּעל און מ. פּאָטאַשינסקי דערמאָנען מיט זייער בונטקייט און לעבערינקייט די פּאַרביגע פּרימיטיווען און צאַצקע־בילדלעך פון די רוסישע קליין־קונסט־טעאַטערס.

די „גרעטכען" פון „פאַוסט" איז לידעל אין טאָל איז געווען אַמאָל א קעניג דערמאָנט די אויסגעצייכענטע זינגערין מאַריאַ האַלסקאַ אין לידעל „ביים שפּינרעדל". צוזאַמען מיט איהר פיינער קלינגענדער געשולטער שטימע, ענטוויקעלט זיך ביי האַלסקאַ'ן אויך איהר אַרטיסטישער בעגאַבונג.

בעזונדער שטעהט „שיר השירים" — א פּרעכטיג ליד, א יודישער ראָמאַנס פון בראָדערזאָן, מיט א גלענצענדען ניגון פון ביינעלמאַן, אין וועלכען עס האָט די פולע מאַכט פון זיין שטים בעוויזען ה' זוצאַנאָוויטש.

פאָלקלאָריסטיש וואַרעם און מלא חן איז שבת רייזעלעס „נאָכ'ן טשאָלענט" (ליובאַ ראָזענבערג און פּערעלע אוריך) „אונזער זאַך" פון בראָדערזאָן (פּערעלע אוריך און פּאָטאַשינסקי).

אַבערזשאַנעקס מאָנאָלאָגען און סצענקעס אין רזשיגאַנס אינטערפּרעטאַציע האָבען שוין אַנ'אויסגעאַרבייטע מאַרקע, און דעם פערדינטען ערפאָלג.

די בראָזענדע מאַלווינאַ ראַפּעל פיהלט זיך אין „לאַבזל", ווי אין דער היים. עס פיהלט זיך, און דעם טיפּ לידער האַלט זי פאַר איהר איינענטליכען סטיל, פאַר איהר זשאַנר — דער סובּרעטישער זשאַנר אויפ'ן יודישען טעאַטער־שטייגער, וואָס האָט גרויס ערפאָלג ביים ברייטען עולם. יהודים זענען מיט דעם זשאַנר נישט ספּעציעל ענטציקט.

מאַלווינע ראַפּעל איז אָבער זעהר גוט אויך אין אַנדערע ראָלען, אַזוי אַז די שוואַכקייט צו טיפּען פון יודיש־חסיד־נגיד'ישע „לאַבזולעך" קען מען איהר מוחל זיין.

דער סך־הכל איז, אַז אין דעם אוצר פון דעם „חי־געלעבט"־פּראָגראַם וועט איטליכער בלי ספק געפינען אַנטיקלעך פאַר זיך.

א חוץ אַלס פעהיגען אַרטיסט, האָט זיך ה' רייכענבערג אויך אַרויסגעוויזען אַלס נוטער קאָנפערענסיע, ער דאַרף זיך אָבער בעמיהען צו זיין קורצער אין זיינע הומאָריסטישע סקיצען. דיי מעלה איז, וואָס ער מיידט אויס באַנאַליטעטן.

טאַטיאַנאַ פּ.

דער יוד אין אלטען פראג,
וואס האט זיך שרעקליך „פערזינדיגט"

אין סוף פון 17-טען יאהרהונדערט האט א וואלקען פערטונקעלט די הימלען פון פראגער געטא. דער גאנצער לאגעל פון צרות און נגישות האט זיך אויסגעגאסען אויפ'ן יודישען קהל פון פראג. יודיש האב און גוטס איז געווארען הפקר, דאס יודישע לעבען פונ'ם יחיד אזוי ווי פונ'ם כלל, איז געשטאנען אויף משקולת. אט-אט און דער העלישער פלאם פון רעליגיעזען פאנאטיזם און פינסטערער שנאה צופלאקערט זיך אלץ שטארקער, אלץ מעכטיגער, כדי סוף כל סוף אריינצושלינגען דעם גאנצען יודישען ציבור פון פראג. די קריסטליכע וועלט האט געגלויבט באמונה שלמה, אז דער יודישער קיבוץ אין פראג איז בעגאנגען א הארבען חטא, פאר וועלכען דער שייטערהויפען קאן נאר זיין דער איינציגער מיטעל פון אויסלייזונג און דער טויט – דער אמת'ער מיטעל פון כפרה.

און וואס איז בעשטאנען דער חטא פונ'ם יודישען ישוב אין פראג? צוליב וועלכע און צוליב וועמעס זינד האט עס דער קריסטליכער המון אזוי קאטעגאריש און עקשנות'דיג געפאדערט מיט'ן שווערד און פייער אומצוברענגען די בעריהמטע פראגער געטא?

לכתחילה האט עס זיך געהאנדעלט וועגען א קליינעם, אומבעדייטענדען אינצידענט, וועלכער איז אבער שפעטער, אונטער'ן איינפלוס פון דער רייכער רעליגיעזער פאנטאזיע, פונאנדער געבלאזען געווארען אין א גרויסער, וויכטיגער, ערשט-קלאסיגער געשעהעניש.

איבער איינער פון די שענסטע און פראכט-פולסטע פראגער בריקען, איבער דער קארל-בריק שפאצירט זיך א פשוט'ער חמימות'דיגער יודעל, פלוצלינג בעווייזט זיך ביי איהם א בעדערפעניש אויסצודרייבינען זיינע לופטרערען. אינסטינקטיוו, אהן חכמות, דערלאנגט ער א שפיי. דער צופאל האט אבער געוואלט, אז דאס שטיק גרינע ליחה זאל דוקא אנטרעפען אינ'ם צופוסען פון צלם, וואס דערהויבט זיך אינ'ם רעכטען מיטען פון קארל-בריק.

און מעשה-שטן האט זיך באלד אונטערגעשארט א פאנאטיש פערקאכטער גייסטליכער, וועלכער האט נישט פערזוימט אויפצוהויבען א ויצעקו! סטייטש דער פערשאלטענער יוד האט געוואגט צו פערשוועכען אונזער הייליגטום! סטייטש, א „כופר בעיקר", האט בפרהסיא בעליידיגט דעם קריסטליכען גלויבען!

בשעת מעשה האט מען דעם פערזינדיגטען יוד אפגעלאזען און בכן האט מען מיט רעכט געקאנט גלויבען, אז די גאנצע פאסירונג מיט'ן שפיי וועט פערגעסען ווערען.

אין די הערצער פון די פאנאטישע קריסטען האט אבער דאס פייערל פון נקמה בשתיקה געגליעט. די שווארצע קריסטליכע כנופיא, צו וועלכער עס איז אויך צוגעשטאנען דער פשוט'ער המון-עם, האט זיך אנגעכאפט אן דעם געשעהעניש, ווי אן אנ'אבן טוב, זי האט אין דעם געזעהען דעם ריכטיגען שעת הכושר אויף צו קענען ענטוויקלען א ברייטע און פערצווייגטע יודען-פרעסערישע טעטיגקייט, זי האט דערהויבען דעם אפעלינען שפיי פונ'ם געוועהנליכען יוד אויף א מדרגה פון א פאלקס-אטענטאט, פון א פאלקס פערראט קעגען דער קריסטליכער רעליגיע, קעגען „גאטס-זוהן". אונטערן דרוק פון דער העצערישער קאמפאניע האט מען דעם יוד ארעסטירט און אריינגעזעצט אין תפיסה אונטער א שטרענגער און זיכערער שמירה. דערוויל האט מען מיט געשמאק צוגעגרייט דעם אינסצענירטען פראצעס. אין תפיסה איז געזעסען דער בעל-דבר אליין – דער איינציגער יודעל, אבער אויף דער בעשולדיגונגס-באנק האט מען געפרובט מיט אלע קונצען און מיטלען פארזעצען דעם גאנצען יודישען ישוב אין פראג. נאך א לאנגער און גרינדליכער חקירה ודרישה איז די פראגער יודישע קהלה פולקאם ריינגעוואשען געווארען פונ'ם חשד, אז זי זאל האבען אנטיילגענומען דירעקט אדער אפילו אומדירעקט אינ'ם אטענטאט קעגען דעם קריסטליכען גאט. דערפאר האט מען אבער פער'משפט צום טויט דעם פערזינדיגטען יוד און פעראייביגט די מעשה שהיה אויף דריי טאוולען, צופוסענס ביים צלם, אויפ'ן זעלבען ארט, וואו די יודישע ליחה האט בעשמוציגט דעם קריסטליכען הייליגטום. און אט וואס מיר געפינען דארטען היינט אויפגעשריבען אויף לאטייניש, טשעכיש און דייטש.

„דריי מאל הייליג, הייליג, הייליג, צום טויט-פערמשפט'ען יוד און אויפ'ן קריסטליכען אופן געקרייציגטען פאר'ן אפלאכען פון היילינגען קרייץ. דער אורטייל פון העכסטען לעבל קעניגליכען אפעלאציאנס-טריבונאל איז אויסגעפיהר געווארען אין יאהר 1696 (נאך קריסטוס געבורט) דעם 14-טען הערבסט מאנאט".

פארפענדיג א בליק אויפ'ן אויבערשטען חלק פון דאמעטנעם צלם, ענטפלעקט זיך פאר אונז א מאדנע, משונה'דיג בילד: אויפ'ן רוקען און אויף די ארעמס פון שווערען צלם הענגט אנגענאגעלט א גאלדענע מאסיווע געשטאלט פון יעזוס'ען. און ארום און ארום „גאטס זוהן" געפינען מיר דעם פאלגענדען העברעאישען אויפשריפט (און טאקע מיט א מרובע'דיגען העברעאישען כתב):

קדוש

קדוש קדוש

יהוה צבאות.

בשעת איך בין אנומלט געשטאנען פאר דעם אויסטערלישען דענקמאל, וועלכער בעפוצט דעם מיטעלסטען טייל פון קארל בריק האט זיך מיר תיכף געשטעלט די הארבע קשיא: וואס פאר א שייכות האט דער העברעאישער פסוק, וואס איז דוקא אנגעשריבען אין העברעאיש צום צלם און ספעציעל צו יעזוס'ען? דא קומען די יודישע מקורים און ענטפלעקען פאר אונז דעם סוד פון דער מיסטעריעזער געשעהעניש און די גאנצע טראגעדיע בעווייזט זיך פאר אונז אונטער אנ'אנדער שיין.

לויט די יודישע קוועלען איז דער טויט-אורטייל בכלל נישט אויסגעפיהרט געווארען. דער ווערדיקט האט אויפגעציטערט דעם גאנצען יודישען ישוב אין פראג. יודען גרויס און קליין, יונג און אלט, האבען געגעבען א שבועה נישט צו דערלאזען, אז איינער פון זייערע ברידער זאל אומזיסט און אומנישט געטויט ווערען. יודען האבען מיט'ן גאנצען אימפעט און קראפט ערקלערט א מלחמה דעם אומגעלומפערטען און פאלשען טויט-אורטייל.

און די אקציע פאר יושר, פאר גערעכטיגקייט איז אויך בעקרוינט געווארען מיט'ן געהעריגען ערפאלג. דער טריבונאל האט מסכים געווען אויף אזא פשרה: דער טויט-אורטייל ווערט צוריקגעצויגען, אבער דערפאר דארף די יודישע בעפעלקערונג פון פראג צונויפזאמלען א געוויסע צאהל רענדלעך, כדי מיט דעם גאלד זאל מען קענען זיך פערשאפען א הייליג בילד אויף צו בעפוצען דעם נאקעטען צלם.

די פראגער יודען האבען געשאפען די נויטיגע סומע און אזוי ארום געראטעוועט א יוד פון א זיכערען טויט. די גלחים, וועלכע האבען געדארפט דעם פלאן דורכפהרען אין לעבען, האבען בעשלאסען, כדי די קומענדיגע דורות זאלען וויסען, אז דער גאלדענער יעזוס איז א מתנה פון דער יודישער בעפעלקערונג, איהם איינצוראהמען אין א העברעאישען טעקסט. די יודען האבען זיך קעגנטיג אויף אזא מין סיורפריז נישט געריכט. די אויפרעגונג איז געווען גרויס, אבער מען האט זיך שוין גארנישט נישט געקאנט העלפען. דער בעשלוס פון די גלחים איז פינקטליך דורכגעפיהרט געווארען אין לעבען. און נאך צד-היום זעהען מיר דעם דענקמאל אין דעם זעלבען געשטאלט, אין וועלכער ער איז אויפגעשטעלט געווארען צום סוף פון 17-טען יאהרהונדערט.

און ווי די לעגענדע דערצעהלט האט דער בעגנאדיגטער „פערברעכער" זיך געפיהלט שטארק נידערגעשלאגען, ווען ער האט צום ערשטען מאל דערזעהען דעם צלם מיט זיין פולקאמער בעפוצונג. און נישט מאכענדיג קיין שהיות, האט דער „פערזינדיגטער" יוד זיך אראפגעשליידערט פון הויכען קארל-בריק און איז פערשלונגען געווארען אין די טיפע כוואליעס פון טייך אייביג.

י. מ. מולער

וואס יעדער בעל-חוב און קרעדיטאר דארף וויסען

VI

אויספיהרליכע כללים וועגען א ליציטאציע

פאר'ן וויכטיגסטען טייל פון א ציווילער געריכטס-עקזעקוציע דארף אומבעדינגט בעטראכט ווערען די ליציטאציע, וועלכע בעשטעהט דעסגלייכען פון א רייה גאנץ בעזונדערע פארמאליטעטען און קודם כל פון דער פליכט צו בעשטימען א טערמין פאר איהר דורכפיהרונג.

געוועהנליך זענען ביידע צדדים מיט'ן מאמענט ווען אלע פארבערייטונגען זענען פערענדיגט, מחויב צו מעלדען דעם קאמארניק וועגען בעשטימטען דורך זיי ארט און טערמין פאר דער ליציטאציע.

וויבאלד ס'איז צווישען בעל-חוב און איינקלאגער אויך אין דעם פרט נישט פאראן קיין איינשטימיגקייט, איז דער קאמארניק בערעכטיגט צו ערלעדיגען די דאזיגע ענינים לויט זיין אייגענעם איינזעהען.

אין ביידע פאלען מוז אבער דער קאמארניק וועגען בעשטימטען ארט און טערמין פון דער ליציטאציע אריינטראגען אין דער זאיענטשע-רשימה א געהעריגע אדנאטאציע.

וואס שייך דעם טערמין, ווען דער אויספערקויף פון די אפגעשריבענע חפצים דארף פארקומען, איז דאס הויפטזעכליך אפהענגיג פון זייער קוואנטום און קוואליטעט. אלענפאלס מוז אזא אויספערקויף בעשטימט ווערען אויף א טערמין פון 7 טעג ביז אמלענגסטען 6 וואכען, רעכענדיג פון דער דאטע, ווען די פראצעדור פון דער אייגענטליכער זאיענטשע איז געשלאסען געווארען.

געוויס, ווען די סקוועסטרירטע מאטעריאלען זענען פון אזא מין, אז זיי קאנען דורך דער צייט צושאנדען ווערען אדער זייער קאנסערווירונג איז פערבונדען מיט בעדייטענדע קאסטען און פערגלייך מיט זייער אפגעשאצטער ווערט, מעג דער אויספערקויף בעשטימט ווערען אין א קורצען טערמין.

רעדענדיג וועגען שנעל-צושאנדענע סקוועסטרירטע מאטעריאלען (פלייש, פיש, געבעקס און עהנליכע פראדוקטען) דארף אגב אויך בעמערקט ווערען, אז אויף אזעלכע אביעקטען קאן אנ'אזוי-גערופענע זאבעזפיעטשעניע בשום אופן נישט געלעגט ווערען.

דעסגלייכען איז אויך כדאי אויף דעם ארט צו דערמאנען, אז נישט דער קאמארניק און אויך נישט איינער אדער איטליכער פון די קרעדיטארען זענען בערעכטיגט צו פערלענגערן דעם פעסטגעשטעלטען טערמין פון א ליציטאציע.

דאס אפלעגען א ליציטאציע אויף אנ'אנדערן טערמין קאן פארקומען נאר לויט'ן פערלאנג אדער וועניגסטענס הסכמה פון אלע אהן אויסנאהם קרעדיטארען, וועלכע האבען צו די זעלבע אויסגעשטעלטע זאכען געוואנדען זייערע עקזעקוציע-אקציעס.

די צווייטע אומבעדינגטע פארמאליטעט איז די בעקאנטמאכונג וועגען טערמין פון דער ליציטאציע, וועלכע דארף פערעפענטליכט ווערען מינדעסטענס 7 טעג פאר'ן בעשטימטען טערמין פון דער ליציטאציע און אויב ס'האנדעלט זיך וועגען נישט דויערהאפטיגע פראדוקטען – אמווייניגסטען 1 טאג פאר דער ליציטאציע.

קוים בעטרעפט די אפגעשאצטע סומע פון די אויסגעשטעלטע חפצים איבער 532 זל. מוז וועגען טערמין פון דער פארשטעהענדער ליציטאציע פערעפענטליכט ווערען א געהעריגע בעקאנטמאכונג אויך אין איינער פון די ארטיגע צייטונגען.

חוץ די פערפליכטענדע אפיציעלע בעקאנטמאכונגען האבען אויך די פעראינטערעסירטע צדדים דאס רעכט אויף זייער אייגענעם חשבון צו פובליקירען וועגען דער ליציטאציע; דער טעקסט פון אט די אלע בעקאנטמאכונגען מוזען אבער אומבעדינג צוזאמענגעשטעלט ווערען נאר דורכ'ן קאמארניק.

די זעלבע כללים גילטען אויך אין פאל, ווען דער טערמין אדער דאס ארט פון דער ליציטאציע ווערט געענדערט.

י. אינפעלד.

Dr. Z. Rakowski

קאנסטאנטינער 9

יורידישע עצות

פון דער יורידישער אפטיילונג ביים „נייעם פאלקסבלאט" ענטפערן אויף יורידישע פראגען, וואס ווערן געשטעלט שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופאן

יורידישע אפטיילונג

פון „נייעם פאלקסבלאט".

75 ט. פון קאלבאכס גאס:

פאר'ן 3 קווארטאל פון פערגאנגענעם יאהר דארפט איהר צאהלען 75 זל. 81 גר. (76 פראצ.) פאר'ן לעצטען קווארטאל פון פערג. יאהר 78 זל. 81 גר. (79 פראצ.) און פאר'ן ערשטען קווארטאל פון לויפענדען יאהר 84 זל. 79 גר. (85 פראצ.)

76 ק. ש.

צום העכסטען טריבונאל אנ'אנקלאגע מוז אונטערגעשריבען ווערען אומבעדינג דורך אנ'אדוואקאט.

אין גענענפאל ווערט זי נישט בעטראכט און דער פעטענט פערשפעטיגט דורכדעם דעם קאסאציע טערמין.

77 ש. ג. פון זגעזשער גאס:

פאר'ן לעצטען קווארטאל פון פאריגען יאהר דארפט איהר צאהלען 79 פראצ., וואס בעטרעפט 42 זל. 7 גר.

78 נתן פון לאדז:

אויב מען האט אייך קוואליפיצירט אויפ'ן סמך פון ארטיקל 47 פון די מיליטערישע סאניט. פארשריפטען צו דער קאטעגאריע – C, האט מען מכתם ביי אייך געמוזט געפינען שווערע פאליפען אדער וועלכע ס'איז אנדערע דעפעקטען.

79 לאדז נומר 1,005:

אויב דער ענין שטעלט זיך אזוי פאר, ווי איהר שילדערט, געפינען מיר נישט אין אייער האנדלונג קיין געגרינדעטען רעכטליכען גרונט, אז מען זאל קאנען אייך פערמשפטן פאר אויסשטעלען א טשעק אהן דעקונג.

80 מארדקיעוויטש פון מלינארסקא 2:

איהר דארפט צושיקען דעם הויזווירט דירה-געלד לויט 65 רובל, וואס בעטרעפט פאר'ן לויפענדען (1) קווארטאל 1930 – 36 זל. 77 גר.

אין פאל ווען דער הויזווירט וועט אייך איינקלאגען אין געריכט און מאהנען דירה-געלד לויט 75 רובל, וועט איהר בעטען ארויסרופען אלס עדות דעם דעמאלסדיגען הויזווירט.

אין געגענפאל וועט דאס גרונד דירה-געלד מוזען פעסטגעשטעלט ווערען דורך א קאמיסיע.

81 מ. ב. גאטהייזער פון קילינסקיעגא 37:

פאר'ן לעצטען קווארטאל פון פערגאנגענעם יאהר דארפט איהר 78 זל. 80 גר. (79 פראצ.)

פאר אויסגאבען דארף מען שוין מעהר נישט צאהלען.

82 דוד לך:

בלויז צוליב דעם מאטיוו אליין, וואס דער איינקלאגער מאנט זיך א גרעסערע סומע, וויפיל איהם קומט, קאן מען נאך נישט די גאנצע פרעטענציע קוועסטיאנירען.

83 א לעזער פון זגערזשער גאס:

אויף וויפיל די קלאגען האבען א ממשות ווייסען מיר נישט, אין דוש. אוסטאוו איז אזא אויסבעסערונג צום געזעץ וועגען מיליטער-שטייער ביז איצט נאך נישט פערעפענטליכט געווארען.

ארבייטסלאזיגקייט איז נישט קיין מאטיוו בעפרייט צו ווערען פון מיליטער-שטייער.

84 א לעזער פון גלובנא 62:

געוויס קאן מען דעם אומשטאנד פון בארגען געלד אויף 3 פראצענט א חודש קוואליפיצירען פאר ליכוועצינזען.

וואס שייך דער שארפקייט פון דער שטראף, איז דאס אפהענגיג פון א גאנצע רייה אומשטענדען און קודם כל פון דעם, צי דער זעלבער פערזאן בעשעפטיגט זיך פראפעסיאנעל מיט בארגען געלד אויף פראצענט, מיט וואס דער בעל-חוב גארנטירט די געבארגטע סומע, און וואס פאר א מאטעריעלען מצב דער בעל-חוב האט זיך געפונען אין מאמענט, ווען ער האט זיך געבארגט דאס געלד א. א. א.

אלעמבערגער בחור האט דער־שטאכען זיין כלה

ווייל זי האט מיט איהם נישט געוואלט חתונה האבען

א שרעקליכע ליבעס־טראגעדיע האט זיך שבת נאכמיטאג אפגעשפילט אויף קאזשמיעזשאווסקא־גאס אין לעמבערג, וואס געהערט צו הי׳ יונה שפרעכער.

דער בוכהאלטער פון דעם שוך - געשעפט „דעלקא״ מיט דעם נאמען בריקנער, האט דער־שטאכען פרל. באנגער, א טאכטער פון א יודישער שניידערין. עס איז זיך לייכט פארצושטעלען די פאניק און דעם ליארם, וואס דער שרעקליכער פאל האט ארויסגערופען אויף קאזשמיעזשאווסקאר גאס געפינט זיך אין יודישען פערטעל.

בריקנער האט דערלאנגט זיין קרבן 5 מעסער־שטאך: 2 אין קאפ, איינעם אין רוקען און 2 אין די הענד. דאס מיידעל איז אנידערגעפאלען בעז־וואוסטלאז. אין הויז איז געווארען א געשריי און א געיאמער. מען האט טעלעפאנירט תיכף אויף דער רעטונגס־סטאציע, דער רעטונגס־וואגען איז געקו־מען מיט א דאקטאר, וועלכער האט די האלב־טויטע אויפ׳ן ארט פערבאנדאזשירט און מיט דעם אויטא זי אפגעפיהרט אין א געפעהרליכען צושטאנד אין שפיטאל. בריקנער איז תיכף ארעסטירט גע־ווארען.

ווען דער רעטונגס־וואגען איז צוגעקומען צום הויז פון הי׳ שפרעכער, האט א גרויסער טייל מענ־שען, וועלכע האבען נישט געוואוסט פון אומגליק געמיינט, אז מען איז איבערגעפאלען דעם לעמ־בערגער גביר שפרעכער צוליב רוייב־צוועקען, באלד אבער איז יעדען קלאר געווארען, וואס פאר א שרעקליכע טראגעדיע דא האט זיך אפגעשפילט.

מיט א געוויסער צייט צוריק האט זיך בריק־נער פערליבט אין פרל. באנגער, די ליבע איז אבער נישט געווען קיין געגענזייטיגע. בריקנער פלעגט קויפען זיין געליבטע פערשידענע מתנות, זי פרל. באנגער פלעגט די מתנות אנגעהמען און א לאנגע צייט פלעגט זיך דאס פאר־פאלק ארומפיהרען.

ענדליך האט בריקנער ערקלערט זיין געליב־טער, אז ער וויל מיט איהר חתונה האבען, זי אבער האט דערפון נישט געוואלט הערען און נעדענקען און צוריקגעוויזען זיינע אלע פראפאזיציעס. פון טאג צו טאג איז די לאגע צווישען דעם פאר־פאלק גע־ווארען ערנסטער ביז עס איז געקומען צו דעם קריטישען מאמענט שבת נאכמיטאג ווען בריקנער האט ערקלערט פרל. באנגער, דאס ער וועט אנ־יוגערען אלע מיטלען און זי מוז ווערען זיין ווייב. די באנגער האט אבער קאטעגאריש אפגעוויזען זיין פארשלאג און ערקלערט, אז דאס וועט קיינמאל נישט געשעהען.

דערהערענדיג, אז אלע זיינע האפנונגען זענען פערלוירען און אלע זיינע פלענער צעשוואומען האט בריקנער ארויסגעכאפט דאס מעסער און אויסגעפיהרט זיין מערדערליכען אקט.

יודען זענען נישט קיין סעמיטען נאר פון אנ׳אנדער ראסע

סענסאצ. וויסענשאפטליכע ענטדעקונג וועגען דער אפשטאמונג פון יודען

פראג. (י. ט. א.) דער בעריהמטער טשעכא־סלאוואקישער אריענטאליסט פראפ. פון פראגער אוניווערזיטעט הראסני, וועלכער האט פער־בראכט אייניגע יאהר אין קליין־אזיען, וואו ער האט דורכגעפיהרט ארכעאלאגישע פארשונגען, האט אין א געשפרעך מיט דעם קארעספאנדענט פון דער טשיקאגער „דיילי ניוס״ איבערגעגעבען וועגען זיין סענסאציאנעלער וויסענשאפטליכער ענטדעקונג מכח דער אפשטאמונג פון די יודען. לויט דער מיינונג פון פראפ. הראסני זענען די יודען נישט קיין סעמיטען, נאר חתים. לויט זיין טעאריע שטאמען די יודען פון א ראסע, וועלכע איז אלט טויזענדער יאהרען און האט זיינערצייט געהערשט איבער דעם גאנצען מזרח. פראפ. הראסני שטיצט זיינע ענטדעקונגען אויף די רעזולטאטען פון די פיליעהריגע פארשונגען, וועלכער ער האט דורכגעפיהרט איבער די מא־טעריאלען פון זיין עקספעדיציע. אין קליין־אזיען. די אויסגראבונגען, וועלכע זענען דורך פראפ. הראסני ענטדעקט געווארען, בעווייזען, דאס די ארמענער, פערסען. יודען, אסירער און חתים געהערען צו דער זעלבער עטנאלאגי־שער משפחה.

די פאליטיק פון נגזל

(ענדע פון 3-טער זייט).

אאא.וו. קענען מיר אמעל טאקע נישט פער־שטעהען איינע די אנדערע, קענען מיר זיך אפט נישט צוזאמענרעדען, און טאקע צוליב דעם איז בישטא קיין אלגעמיינע יודישע פאליטיק, וועגען וועל־כע די אנטיסעמיטען רעדען אזוי פיל, און מיר וויסען פון איהר לחלוטין נישט.

און מיט דעם ערקלערען זיך די שטענדיגע ריי־בונגען אין דער יודיש־פוילישער פאליטיק צווישען יצחק גרינבוימען און דעם דא נישט לאנג פערשטאר־בענעם ־ר, לעאן רייך.

ד. לעאן רייך איז געווען א פאליטיקער נאר פון אנ׳אנדער שול, האט פאליטיק געלערענט פון דער קאנסטיטוציאנעלער עסטרייך, עס איז א פאלי־טישע שול מיט גוטע מאניערען, מיט פיינער בעגעה־מונג און סאלאן־פארנעהמליכקייט.

און סוף כל סוף איז דאך די עצם פאליטישע פראגע נישט דאס וויכטיגסטע, דער עיקר איז דער מעטאד, מיט וועלכע מען בעהאנדעלט די פראגע.

נישט אין די פרינציפען זענען זיי זיך פונאנ־דערגעגאנגען, זיי זענען זיך פונאנדערגעגאנגען אין דער טאקטיק און אין די מעטאדען.

איז עס אונזער טראגעדיע, די טראגעדיע פון א פאלק, וואס וויל זיין גאנץ, מוז זיין גאנץ אין איהר צוזייהטקייט און צושפרייטקייט.

איך וויים אבער נישט נאך א יודישען פאליטי־קער, אין אונזער וועלט, וואס נעהמט אזוי טיף ערנסט יודישע פאליטיק ווי יצחק גרינבוים.

און פאליטיק איז דאך ווי ליבע; וואס מעהר איינער האט צו ליידען פון דער, וואס ער ליבט, אלץ שטארקער האט ער זי ליב.

יצחק גרינבוים איז אויף א מינוט נישט אפ־געטראטען פון דער יודישער פאליטיק פאר די פאר צעהנדליג יאהר.

ווי געזאגט, האט איהם די יודישע פאליטיק נישט געגעבען צו פערזוכען דעם זיסען טעם פון נצחון, דעם פיקאנטען געשמאק פון טריאומף און דעם וואונדערליכען טעם פון בעפרייאונג, די יו־דישע פאליטיק קען עס נישט געבען, בפרט נאך די יודיש־פוילישע פאליטיק.

אבער פערליבטע און פאליטיקער ווערען קיינ־מאל נישט ענטוישט.

און נאך 30 יאהר פאליטישער טעטיגקייט, שטעהט י. גרינבוים אנ׳אימפעטינער און א האס־טיגער ווי אין די יאהרען פון זיין ברענענדיגער יוגענד.

צי איז ער דער פאסענדיגער און דער ריכטי־גער פאליטיקער ווייס איך נישט, איך ווייס אבער, אז די יודיש־פוילישע פאליטיק וועט זיך נישט נטי׳ן מיט י. גרינבוימען און איך קען מיר נישט פאר־שטעלען די יודיש־פוילישע פאליטיק אהן גרינבוימען.

ער איז דער פאליטיקער־נגזל, אנדערש קען ער נישט זיין בל־זמן יודען וועלען סיסטעמאטיש בע׳גזל׳ט.

(מארגען־זשורנאל).

Lek. med. J. Lubicz

ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 183-17

קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער.

אייגענע פראצאווניע פון זעטטליכע ארטא־קדישע אפאראטען, ווי: תקלאדקעס אויף פלאטפוס, גארסעטען א. ז. וו. קאנסולטאציע פון 5—7 אין די ליבע פים, נארטעסען א. ז. ה. קאנסולטאציע פון 5—7 אוונט.

צוריגעקעהרט.

לאדזשער קאמעראל־טעאטער „ארט״ אל. 1. מאי 2 פריהער ענגל. זאל

קינסטל.־לייט. מ. בראַ־עראַן, דיר. י. סטרוגאטש, קאס. ד. בייגעלמאן

קאנפעראנסיער: נתן רייכענבערג.

היינט, דינסטאג, 9.30 א זייגער אין אוונט, ווערט געשפילט דער שלאגער־פראגראם

א. נ. „חי־געלעבט״

בילעטען צו בעקומען ביי דער קאסע פון טעאטער יעדען טאג פון 11—1 מיטאג און פון 5 נאכם.

תפלות פאר׳ן ערפאלג פון שלום

די יודישע פרידענס-געזעלשאפט אין ענגלאנד און די אינטערנאציאנאלע קאנפערענץ פאר ים-ענטוואפנונג

לאנדאן (י. ט. א.) די יודישע פרידענס־געזעלשאפט אין ענגלאנד, בראש פון וועלכער עס שטעהט דער רב־הכולל פון ענגלאנד הרב ד״ר הערץ, האט אין צוזאמענהאנג מיט דער קאנפע־רענץ פאר ים־ענטוואפנונג, וואס ווערט איצט געעפענט אין לאנדאן, פערעפענטליכט א קאמו־ניקאט, אין וועלכען עס ווערט צוו. אנד. געזאגט: די יודישע פרידענס־געזעלשאפט דריקט אוים איהר גרויסע צופרידענהייט מיט די פערהאנד־לונגען צווישען פרעמיער מאקדאנאלד און פרע־זידענט הובער, וועלכע האבען דערפיהרט צו דער קאנפערענץ צווישען די 5 גרויס־מאכטען פאר דער ענטוואפנונג אויפ׳ן ים. די יודישע פרידענס־געזעלשאפט לעגט פאר דער יעגירונג מיט׳ן גאנצען רעספעקט אויסצונוצען די געלע־גענהייט, כדי צוזאמען מיט די אנדערע מאכטען פעסטצושטעלען די צאהל פון די קריגס־שיפען און פולשטענדיג בעזייטיגען די ריזען־שלאכט־שיפען. נאכ׳ן פאריזער שלום פאקט זענען די קריגס־שיפען איבעריג, שוין נישט רעדענדיג דערפון, וואס זיי שאפען א שווערע און נוצלאזע לאסט פאר די שטייער־צאהלער אין אלע לענדער און בעדראהען דעם זיכערהייטס־געפיהל, אהן וועלכען עס איז נישט מעגליך קיין אינטערנאצי־יאנאלער שלום.

די רבנות הראשית אין לאנדאן האט פער־ארדענט אפצוריכטען אין משך פון די קאנפערענץ־פערהאנדלונגען ספעציעלע תפלות אין אלע שוהלען פאר׳ן ערפאלג פון שלום־געדאנק.

יודען זאלען ארויסטרעטען פון ירושלים׳ער שטאט־ראט

פאדערט דער רעוויזיאניסטישער „דאר־היום״

ירושלים, (י.ט.א.) דער „דואר היום״ פערעפענטליכט אנ׳ארטיקעל, אין וועלכען די יודי־שע מיטגלידער פון דער ירושלים׳ער שטאט־פער־וואלטונג ווערען אויפגעפאדערט ארויסצוטרעטען פון שטאט־ראט אלס פראטעסט געגען דעם, וואס דער ירושלים׳ער שטאט־פרעזידענט גאשישיבי בע־טייליגט זיך אין דער דעלעגאציע קיין לאנדאן מצד דער אראבישער עקזעקוטיווע. די צייטונג פאדערט, אז אויך דער ועד־העיר זאל פראטעסטי־רען געגען דעם דאזיגען פאקט.

ס׳גציעג נאכ׳ן שאטען

(20 (סענסאציאנעלער ראמאן)

די גאנצע נאכט איז וואלדמאן ארומגעפאהרען איבער די ווארשאיער גאסען.

דאס איז פארט געווען זיכערער, ווי געהן גע־טינען אין א האטעל — אפילו אין יענעם האטעל, וואו מ׳האט איהם געקאנט אונטער׳ן נאמען „יער־[illegible]וועלסקי.

קיינער ליינט נישט קיין אכט אויף אנ׳אויטא, וואס פאהרט רוהיג איבער די נאכטיגע גאסען, אבער איטליכער פערבייגעהער בעמערקט אזא אויי־געם, וואס קלאפט זיך פארטאג אין די טירען פון א האטעל.

ווען עס האט אנגעהויבען עטוואס צו שארייען אויף טאג, האט וואלדמאן אפגעגעסען פריהשטיק אין א פערוואָרפענער קנייפע, און איז צוריק אוועק־געפאהרען אין זיין לאבאראטאריום אויף מארשאל־קאווסקי.

דער שווייצער האט איהם געהאלפען אויף דער ווינדע טראגען דעם מעטאלענעם קאסטעל.

ווען ער איז אריין אין לאבאראטאריום האט ער צוגעמאכט הינטער זיך די טיר, און תיכף גע־לאזט אין גאנג די דינאמא־מאשינען.

ער האט אנגעטון די אווער־רעהרלעך און זיך געדולדיג געגומען צו ארבייטען (מיט׳ן שליטע, אויפכאפענדיג די שעפטשערייען, וואס האבען זיך געטראגען איבער די דראטען.

קאפיטעל זיבען

שימאנסקי און בערקאוויטש

ראבקעוויטש, דער עלטסטער לייטער פון אויס־פארשונגס־אמט איז געווען זעהר א פינקטליכער מענש.

דריי מינוט פאר אכט יארען איגדערפריה פלעגט ער אריין אין זיין ביורא.

דאס פלעגט ער מאכען מיט אזא פינקטליכקייט אז מ׳האט דרייסט געקאנט, אויף איהם קוקענדיג, אנשטעלען א זייגער.

שימאנסקי פלעגט קומען צו דער ארבייט מיט צעהן מינוט פריהער.

זייענדיג אבער איבערגעלאדענט מיט ארבייט, פלעגט ער זיך שלעכט אויסשלאפען, און אמאל פערשפעטיגען.

דאס מאל איז ער אבער געווען פינקטליך, אז נבענעגענט ראבקעוויטש׳ען ביי דער טיר פון קאבינעט.

— ס׳זענען געשעהען וויכטיגע זאכען, — האט ער איילינג ראפארטירט — מען האט מיר אקארשט געקלונגען פון קאמיסאריאט, אז אויף לעשנא גאס האט מען דערמארדעט א מענשען. קיין פרטים האט מען אבער נישט מיטגעטיילט. איך האב אהינ־געשיקט צוויי מענשען. דער אויטא וואַרט אונטען, אויב איהר ווינשט...

— א מארד?... זאגט, וואס ווייסט איהר... וועמען האט איהר אהינגעשיקט? — ראבקעוויטש האט געשטעלט די פראגען מיט א שנעלען געשעפט ליכען טאן.

— אהין זענען געפאהרען מאנטשקא און כור־די... ביידע — פון דער פליה־בריגאדע... איך וואַרט פון זיי א טעלעפאן — א ליארע מינוט...

— איז עס זיכער א מארד?

— ווייזט אויס אזוי, זעהר א טשיקאווער פאר־פאל. פון קאמיסאריאט מעלדעט מען, אז די אומ־שטענדען זענען איינגאנצען אומפערשטענדליכע. חוץ מזה איז בעקאנט, אז דער מארד איז געפלאנט געווארען פון פריהער... און... אז דערמארדעט געווארען איז דער מערדער....

— וואס משוגע זענט איהר? איך הויב דאך נישט אן צו פערשטעהן, וואס איהר רעדט... דבר׳ט קלאר אלץ, וואס איהר ווייסט!

— איך ווייס גאנץ קנאפ. דעם „שאטען׳ איז, ווייזט אויס, מעהר בעקאנט אין דעם ענין. ער האט צוגעשיקט א מעלדונג וועגען דעם מארד, אבער צו שפעט, כדי מ׳זאל איהם קענען שטערען.

— וואס? דער „שאטען״?! שוין ווידער דער טייוועל!?

— די מעלדונג נומער 35 בעציהט זיך מיט דער שנעלער ערפאלגרייכער אקציע אין שייכות מיט דער מעלדונג נומער 34. דארט ווערט געזאגט אז ער׳האט נישט געקאנט בעצייטענס מעלדען וועגען דעם מארד. ווי געפעלט עס אייך?

— זאגט שנעלער, וואס איך איז בעקאנט וועגען דעם דערמארדעטען?... ווער איז דערמאר־דעט געווארען?

— פינקוס ליפאווסקי, א גנב, וועלכער האט געוואלט אנטיילנעהמען אין דער גנבה ביי דער גרעפין ר. אויף יערוזאלימער אלעיען, און איז דא נישט געווען...

ראבקעוויטש האט אויפגערעגט א כאפ געטאן די קארעספאנדענץ פון טיש.

— דאס קארטעל! דאס קארטעל!... וואו איז עס? — האט ער זיך געאיילט — איהר האט עס ביי זיך? גיט עס מיר אהער.

שימאנסקי האט שוויגענדיג ארויסגענומען דאס קארטעל פון בוזים־טאש און שוויגענדיג איבערגע־געבען זיין לייטער.

ראבקעוויטש האט איבערגעלייענט „מעלדונג״, אויפמערקזאם קאנטראלירענדיג יעדען ווארט בע־זונדער.

— גאט מיינער! — האט ער אויסגערופען, נישט דערלייענענדיג ביזין סוף - דאניאל וואלד־מאן! דער בעריהמטער ערפינדער! שוין־זשע ער?

— יא, ער! ס׳איז א מאדנע מעשה, נישט וואהר?

ראבקעוויטשעס ברעמען האבען זיך צוזאמענ־געצויגען. דער געדאנק האט שנעל און אנגע־שטרענגט געארבייט....

ער האט געפיהלט, אז דער [illegible] שמעקט מיט אויסערגעוועהנליכער קאמפליקאציעס און מניעות.

— וואלדמאן, — האט ער א מורמעל געטאן.

— דניעל וואלדמאן... וואס האבען דענען איהם געשריבען די צייטונגען מיט עטליכע טעג צוריק?

— וועגען איהם טאקע! לויט ווי די צייטונגען דערצעהלען, האט ער לעצטענס געמאכט א היית זעהר וויכטיגע ערפינדונגען! די עקספערטען זע־נען ממש נתפעל פון די פרובען, וואס מען האט געמאכט מיט זיי!

— אבער... דער „שאטען״!... וואס פאר א שייכות האט ער דערמיט?... ווי־אזוי האט ער אהין אריינגעשטעקט זיין נאז?... ווען [illegible] דער מארד פארגעקומען?...

— לויט די פאליציי־אישע ידיעות אנ׳ערך א זייגער צוועלף ביינאכט.... גענוי אין דערזעלבער צייט, וואס דער „שאטען״ גיט אן.... איי, איי, דאס א נוצלעך מענשעל — א געזונדער אין איהם!

(פארטזעצונג קומט).

„שטארקער מענטש"

היינט און פאלג. טעג!
מעכטיגער פילם פון דער פוילישער פראדוקציע א. ג.

לויט דער ערצעהלונג פון סט. פשיבישעווסקי. :--: אין די הויפט-ראלען:
Marja Majdrowiczówna, Agnes Kuck, Grzegorz Chmara i Artur Socha

נעכסטער פראגראם: „פרוכטבארקייט" אין די הויפט-ראלען:
Diana Karenne, Gabriel Gabrio

Kino Spółdzielni
Sienkiewicza 40.

אנהויב אין געוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג און יו"ט 12 בייטאג לעצט. סעאנס 10 אוו. אויפ'ן ערשטען סעאנס – זענען די פרייזען פארקלענערט.

שמעטערלינג פון ברוק

היינט און פאלג. טעג!
גרויסע פרעמיערע!
אין דער הויפט-ראלע: די געניאלע כינעזישע טראגיקערין
ANNA MAY WONG

נעכסטער פראגראם: „סדום ועמורה"

קינא-טעאטער ZACHĘTA
זגערזשער 26, ביים פלאץ קאשטשעלני
פערשט. סימפאן. ארקעסטער.
בעמ.: בעת דער פויזע קאנצערט פון גיגאנטישע מארקאני-ראדיא.
דער זאל איז גוט בעהייצט.

די בעסטע שיך-פאסטע „Jaśniej słońca"
איבעראל צו בעקומען.
הויפטפערטרעטער אויף לאדז און אויף דער לאדזער וואיעוואדזטווע
Perfumerja D. MARKUS
Łódź, Piotrkowska 59
tel. 128-02.

ווינכטיג פאר מחותנים!
44 | קויפט נישט קיין מעבעל בעפאר איהר איבערציינט אייך נישט אין מיין מעבעל-געשעפט | 44
Ch. ŁAZNIK
44 גדאנסקא (דלוגא) 44
טעל. 162-56.
נאר ביי מיר קענט איהר קריגען פערש. מעבעל שעהן, גוט און ביליג.
44 | בעמ.: כ'קויף אויך גענוצט מעבעל, דיוואנעס, פעלצען א. א. וו. קומט און איבערצייגט אייך! | 44

קאמוניקאט.

אין צוזאמענהאנג מיט די פערעפענטליכטע אויפרופען אין די היגע פרעסע פון א גרופע געגזלערס וועגען א כלומרשטע מעשה אינדיק מיט דעם איינציגען צוועק צו פלאמירען די שוחטים פון גרינעם מארק, האבען מיר געפינען פאר נויטיג אויפצופאדערן דעם פעראיין, זיי זאלען צושטעלען די פערזאן, וואס האט די פאדערונג צו די שוחטים, זענען עטליכע געגזלערס געקומען די פאריגע וואך צום ראבינאט מיט געשרייען און דער אייגענטימער פון אינדיק איז נישט געקימען. דער ראבינאט האט פראטעסטירט געגען אזא האנדלונג און ערקלערט, אז ע"פ דין מוז זיין א תובע און נתבע, ביז לעצטענס האט זיך בעוויזען דער בעל אינדיק און עס איז בעשטימט געווארען, אז די דין תורה זאל פארקומען זונטאג, 1 א זייגער אין דער גמינע פאר א בית דין נישט פון 1 ביז 3, אזוי ווי זיי שרייבען. צו דער צייט זענען געקומען די 3 רבנים און די שוחטים, זיי האבען געווארט איבער א שעה צייט און קיין שום תובע איז נישט געקומען. נאכדעם ווי די רבנים מיט די שוחטים זענען מיד געווארען, זיצענדיג און ווארטענדיג אויף א תובע, זענען זיי זיך צוגאנגען. איז ווידער געקומען געגזלערס פרעגען וואס וועט זיין?

פון דעם אלעם איז צו זעהען, אז דאס אלעס איז נאר א פראוואקאציע צו בעשמוצען די שוחטים פון גרינעם מארק, וואס ווילען נישט זיין אונטערטעניג דעם פעראיין און אויך איינצעלנע העצערס, וואס דער איינציגער ציל פון דער העצע איז אויסצוקעמפען פאר זיך א וואס ביליגערען פרייז שחיטה-געלד און אויך טיילוויז איינגאנצען צו שחט'ען בחנם, וואס עס איז איבריגענס אונז שוין פון לאנג א בעקאנטער פאקט. מיר ווארענען דעריבער די געגזלערס נישט צו נעהמען אויף זיך די ראל פון רבנים אין לאדז דן צו זיין שוחטים, הן בנוגע כשרות, הן בנוגע געלד-זאכען, זאלען זיי בעסער פאלגען דעם ראבינאט, נישט צו שחט'ען טיילוויז ביי שמוגעל שוחטים און נישט צו ברענגען פרעמדע געגנז פון ארבע פנות העולם.

ועד הרבנים לעדת לודז.

3812

מה שהיה הוא שיהיה, ומה שנעשה הוא שנעשה!
דא זאלסטו ווייטער קומען צו לויפען אין בעזו. רעכטסקאנסולענטע-ביורא צו ה' מאנעלא, פיעטריקאווער 17
(זאכאדניא 52) טעל. 148-79
וואו עס ווערט ערלעדיגט און געשריבען אלערליי ביטעס: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואקאניעס, קלאווזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעס אין פוילען, וועגען דירות און אורטשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען.
מיט אכטונג
ד. מאנעלא, רעכטסקאנסולענט
פעטריקאווער 17.

ווינכטיג פאר סאדע-וואסער-פאבריקאנטען!

א נייע פאטענטירטע קאנסטרוקציע
באלאנען-קראנען
וועלכע זענען זעהר פראקטיש, בעקוועהם און היגיעניש צום געברויך. זעהר קינסטלערישע און מאדערנע אויספערטיגונג.
צו בעקומען ביי
פוטערמאז, וואולטשאנסקא 15

גינסטיגע געלעגענהייט!
א האלב-לאסטיגער אויטא „FORD" אין גוטען צושטאנד, געלעגענהייטליך צו פערקויפען.
צו ערפאהרען ביי זשישניעווסקי, טעל. 181-74.
אין די שעה'ן פון 9–12 פארמ. און פון 3–5 נ"מ

א שעהן, גרויס
צימער
מיט א קיך (פראנט) צו פערמיטען אלטען מארק. צו פרעגען אין אדמ. פון דער צייטונג.

DR. MED.
L. Pikielny
אוראלאג
ספעציעל-ארצט פאר נירן, בלאז און הארן-קראנקייטען
8 NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעהמט אן פון 4–7 אווענד.

נייעס בלויז פאר יודען!
די לאנג-עקזיסטירענדע טלתים-פאבריק
עמפפעהלט צום פסח-סעזאן א גרויסען און רייכען אויסוואהל פון עכט וואלענע, האלב-וואלענע און זיידענע כמו מערקישע טלתים, ווי אויך טלתים קטנים.
הורט און דעטייל! ביליג און רעעל!
יחיאל מינסקי, לאדז, סאלנא 6.

נייער שווייצארישער לוקסוסאווע
פאמעפאן
אין גוטען צושטאנד ביליג צו פערקויפען.
וואסכאדניא 16, וו. 9.

Dr. med.
H. KRAUSKOPF
אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען
צעגעלניאנא 45, טעל. 113-47
נעמט אן פון 4 ביז 7 אין אווענד.

Dr. med. LAJCHTER
צאהן-כירורג
Chor. szczęk, dziąseł, podniebienia, języka i t. p.
przeprowadził się
na ZIELONĄ 9, I p. front, tel. 149-66
od $1^1/_2$–5 po poł.
3333

א נייערשטקלאסיגע אויסטאפעצירטע
וואוינונג
פון 2 שטיבען מיט א קיך, באד צימער, איז פון זאפארט אבצוגעבען צו ערפאהרען
ליפאווא 31, וו. 36.

א לאקאל,
בעשטעהענד פון א געוועלב, 2 צימערן און קיך מיט אלע בעקוועהמליכקייטען, איז פון זאפארט צו פערמיטען. מעקלערס געוואונטשען. צו ערפאהרען
שענקעוויטשא 22, ביי טאסיס.
3814

א לאנגיעהריגער געוועזענער
גערכטס-סעקרעטער
שרייבט אלערליי ביטעס און קלאגעס, קלויזולעס און זאבעזפיעטשעניעס אין אלע שטעדט פון פוילען.
א גוטער ספעציאליסט אין מיליטער-ענינים
B. MANN, Piotrkowska 10.

כ'קויף און פערקויף מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייי-מאשינען, גארדעראבען, סאמאווארען א.ז.וו. און צאהל די העכסטע פרייזן
א. ווייצמאן, נארוטאוויטשא 19
איז מעבעל-געוועלב
(פריוואט-וואוינונג: שענקיעוויטשא 29)
ביי מיר איז שטענדיג דא פערשידענע גענוצטע מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען!

Dr. H. WOŁKOWYSKI
צעגעלניאנא 25, טעל. 126-87
ספעציעל ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע, אלע ארט אנאליזען, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען
נעמט אן פון 8–2 נ.מ. און פון 5–9 אוו.

Dr. med.
H. Lubicz
צעגעלניאנא 43, טעל. 41-39
[illegible]

צאהן-ארצט
St. Gelberg
וואוינט יעצט
Zawadzka 14, tel. 108-33
נעהמט אן פון 10–2 און פון 4–7.

מעפעציר-אנשטאלט און מעבעל-מאגאזין פון Stanisław Gabała
לאדז, קאראלא 1 און פיעטריקאווער 108 אין הויף
בעזיצט אויף לאגער קאמפלעטע איינגעריכטעטע שלאף- און עס-צימער, קאבינעטען, סאלאניקעס און איינצעלנע מעבעל. גרויסער אויסוואהל פון מאטראצען, קאזעטקעס, שטוהלען און קלוב-מעבעל. צוגענגליכע פרייזען. איך גיב אויך אויף ראטעס

אנאנסען-פרייז
פאר'ן טעקסט—18 גר. פריימאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 . . . . . . 60—
נאכ'ן טעקסט—12 . . . . . . 18—
פאר א מיליטער-שורה: נאכ'ן טעקסט 4 8
פאר דער שטעט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

אבאנעמענטס-פרייז: אין לאדז – 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ – 6 זל. א חודש; אין אויסלאנד – 8 זל.
פאר'ן אינהאלט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך
אנאנסען ווערען אנגענומען אין דער אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.